

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Sammanfattning

Civilutskottet behandlar i betänkandet förslag i budgetpropositionen för budgetåret 2014 (prop. 2013/14:1) som avser utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik tillsammans med de motionsförslag i anknytande frågor som väckts under årets allmänna motionstid.

Förslagen i propositionen avser anslagsfördelningen inom utgiftsområdet och vissa bemyndiganden inom det bostadspolitiska området. Förslagen i de motioner som behandlas i betänkandet avser dessutom en rad frågor med en mer allmän bostadspolitisk eller konsumentpolitisk inriktning. Det gäller bl.a. frågor om bostadspolitikens inriktning, kommunernas bostadsförsörjningsansvar och konsumentvägledning.

Utskottet tillstyrker förslaget i budgetpropositionen om anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 samt regeringens förslag om bemyndiganden.

Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks. Utskottet hänvisar i flertalet av dessa frågor till sina tidigare ställningstaganden och till genomförda eller aviserade åtgärder samt till olika regeringsuppdrag inom de aktuella områdena.

I betänkandet finns 28 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Reservationerna avser flertalet av de frågor som behandlas i betänkandet.

När det gäller anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 – utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 1 – har ledamöterna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet avstått från att delta i utskottets beslut. De har i särskilda yttranden redovisat sin syn på bl.a. anslagen inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Budgetprocessen i riksdagen	9
Utskottets överväganden	10
Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18	10
Bemyndiganden för kreditgarantier	17
Bostadspolitiskt mål	18
Mål för bostadsproduktionen	19
Bostadspolitikens inriktning	21
Individuella avtal om hyror med presumtionsverkan	29
Statligt stöd till nyproduktion	30
Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden	32
Svaga bostadsmarknader	34
Bostäder i grusamhällen	37
Bo- och byggemenskaper	38
Kommunernas bostadsförsörjningsansvar	40
Kommunal bostadsförmedling	42
Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag	43
Allmännyttiga byggbolag	47
Konsumentpolitiskt mål	48
Konsumentvägledning	49
Reservationer	53
1. Bostadspolitiskt mål, punkt 3 (S, MP, V)	53
2. Mål för bostadsproduktionen, punkt 4 (S)	54
3. Mål för bostadsproduktionen, punkt 4 (V)	55
4. Bostadspolitikens inriktning, punkt 5 (S)	55
5. Bostadspolitikens inriktning, punkt 5 (MP)	58
6. Bostadspolitikens inriktning, punkt 5 (V)	61
7. Individuella avtal om hyror med presumtionsverkan, punkt 6 (S, MP, V)	63
8. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 (S)	64
9. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 – motiveringen (MP)	65
10. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 – motiveringen (SD)	65
11. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 – motiveringen (V)	66
12. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 (S)	66
13. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 (MP)	68
14. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 – motiveringen (SD)	69
15. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 – motiveringen (V)	69
16. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (S)	70
17. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (V)	71

18. Bostäder i gruvsamhällen, punkt 10 (S, V)	73
19. Bo- och byggemenskaper, punkt 11 (MP, V)	74
20. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 12 (MP)	75
21. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 12 (V)	76
22. Kommunal bostadsförmedling, punkt 13 (S, MP, V)	77
23. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 14 (MP)	78
24. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 14 (SD)	79
25. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 14 (V)	80
26. Konsumentpolitiskt mål, punkt 16 (S, MP, V)	81
27. Konsumentvägledning, punkt 17 (S, MP, V)	83
28. Konsumentvägledning, punkt 17 (SD)	84
Särskilda yttranden	86
1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S)	86
2. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (MP)	87
3. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD)	89
4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)	90
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	93
Propositionen	93
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	94
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	102
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	103

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18

a) Anslag

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 18 punkt 8 och avslår motionerna 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15, 2013/14:C386 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V), 2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 3, 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 3, 13 och 14, 2013/14:C435 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5, 2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 och 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 2, 4 och 24.

b) Bemyndiganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014

1. för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 67 000 000 kronor 2015–2022

2. för anslaget 1:4 Innovativt byggande ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2015–2018

3. för anslaget 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2015 och 2016

4. för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor 2015 och 2016

5. för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2015 och 2016.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 18 punkterna 1, 2 och 5–7.

2. Bemyndiganden för kreditgarantier

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014

a) ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyres-

rättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor.

b) ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:1 utgiftsområde 18 punkterna 3 och 4.

3. Bostadspolitiskt mål

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2 och

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 1 (S, MP, V)

4. Mål för bostadsproduktionen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 och

2013/14:C462 av Teres Lindberg m.fl. (S).

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (V)

5. Bostadspolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C217 av Barbro Westerholm (FP),

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:C272 av Åsa Lindestam och Thomas Strand (båda S),

2013/14:C315 av Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda S),

2013/14:C317 av Lars Johansson och Mattias Jonsson (båda S),

2013/14:C325 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2013/14:C326 av Pyry Niemi m.fl. (S),

2013/14:C332 av Jessica Polfjärd (M),

2013/14:C352 av Lars Hjalmered och Hans Rothenberg (båda M),

2013/14:C356 av Anna Wallén m.fl. (S),

2013/14:C357 av Adnan Dibrani m.fl. (S),

2013/14:C363 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4,

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35,

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 13,

2013/14:C454 av Lena Sommestad m.fl. (S),

2013/14:C459 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) yrkande 1,

2013/14:So241 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2 och
2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (MP)

Reservation 6 (V)

6. Individuella avtal om hyror med presumtionsverkan

Riksdagen avslår motion

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 22.

Reservation 7 (S, MP, V)

7. Statligt stöd till nyproduktion

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C287 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (båda S),

2013/14:C354 av Agneta Gille m.fl. (S) och

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 5 och 6.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (MP) – motiveringen

Reservation 10 (SD) – motiveringen

Reservation 11 (V) – motiveringen

8. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ju401 av Börje Vestlund och Meeri Wasberg (båda S)
yrkande 4,

2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6,

2013/14:C412 av Kerstin Lundgren (C),

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8 och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (MP)

Reservation 14 (SD) – motiveringen

Reservation 15 (V) – motiveringen

9. Svaga bostadsmarknader

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 15–18,

2013/14:C434 av Göran Lindell och Karin Nilsson (båda C) och

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 19.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (V)

10. Bostäder i gruvsamhällen

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 23 och

2013/14:N295 av Isak From m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 18 (S, V)

11. Bo- och byggemaskaper

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C229 av Jan Lindholm och Amineh Kakabaveh (MP, V)
yrkandena 1–5 och

2013/14:C400 av Åsa Lindestam m.fl. (S).

Reservation 19 (MP, V)

12. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C205 av Jan Lindholm m.fl. (MP),

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 3 och

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 20 (MP)

Reservation 21 (V)

13. Kommunal bostadsförmedling

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C350 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 30 samt

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 14 och 15.

Reservation 22 (S, MP, V)

14. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C285 av Carina Herrstedt och Markus Wiechel (båda SD),

2013/14:C368 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M),

2013/14:C423 av Teres Lindberg (S) yrkande 1,

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6, 22 och 36
samt

2013/14:C468 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1.

Reservation 23 (MP)

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (V)

15. Allmännyttiga byggbolag

Riksdagen avslår motion

2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) yrkande 2.

16. Konsumentpolitiskt mål

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 3 och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 26 (S, MP, V)

17. Konsumentvägledning

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C364 av Marie Nordén (S),

2013/14:C440 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3 och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 27 (S, MP, V)

Reservation 28 (SD)

Stockholm den 3 december 2013

På civilutskottets vägnar

Nina Lundström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Carina Ohlsson (S)¹, Marta Obminska (M), Hillevi Larsson (S)², Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S)³, Katarina Köhler (S)⁴, Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S)⁵, Jan Lindholm (MP)⁶, Roland Utbult (KD), Thomas Finnborg (M), Lars Eriksson (S)⁷, Björn Söder (SD)⁸ och Amineh Kakabaveh (V)⁹.

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2013/14:1 i de delar som gäller utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och ett stort antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2014 och de avvikelser från dessa som S, MP och V föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 återfinns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet högst får uppgå till (5 kap. 12 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2014 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik till 1 229 683 000 kronor (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU1, rskr. 2013/14:56). I detta ärende ska civilutskottet föreslå riksdagen hur detta belopp ska fördelas på anslag inom utgiftsområdet. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (5 kap. 12 § riksdagsordningen).

Betänkandet har disponerats så att de förslag i budgetpropositionen och motioner som bedömts påverka anslagen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2014, liksom vissa bemyndiganden som innebär åtaganden om framtida anslag, behandlas först. Sedan behandlas förslag i propositionen om övriga bemyndiganden inom utgiftsområdet. Därefter behandlas ett stort antal motionsförslag som väckts under den allmänna motionstiden 2013. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor med en mer allmän bostads- och konsumentpolitisk inriktning.

Utskottets överväganden

Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden regeringen begärt i fråga om behov av framtida anslag. Riksdagen avslår motstående motionsförslag om anslag som inte ryms inom ramen för utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Propositionen

Regeringens förslag i budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1) innebär i korthet följande för respektive anslag inom utgiftsområde 18 (punkt 8). Under vissa anslag redovisas även förslag i propositionen om bemyndiganden för regeringen att under 2014 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkterna 1, 2, 5, 6 och 7). Regeringens förslag finns också redovisat i tabellform i bilaga 2.

1:1 Bostadspolitisk utveckling: Anslaget ska användas för vissa insatser inom det bostadspolitiska området. I propositionen anförs att regeringen har inlett ett arbete som syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. För att kunna fortsätta detta arbete på ett effektivt sätt är det viktigt att regeringen snabbt kan inhämta beslutsunderlag och vid behov vidta åtgärder. Regeringen föreslår att anslaget för 2014 bestäms till 20 000 000 kronor.

1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag: Anslaget används för statsbidrag till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Regeringen föreslår att anslaget för 2014 bestäms till 99 500 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 67 000 000 kronor under 2015–2022.

1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad: Anslaget används för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier). Regeringen föreslår att anslaget för 2014 bestäms till 43 000 000 kronor.

1:4 Innovativt byggande: Anslaget används för statsbidrag för att främja innovativt byggande av bostäder för unga. Regeringen föreslår att anslaget för 2014 bestäms till 20 000 000 kronor. Vidare föreslås att riksdagen

bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2015–2018.

1:5 Boverket: Anslaget används för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete, för insatser som syftar till att underlätta för attraktivt boende på landsbygden och för insatser som underlättar kommunernas planering för bostadsförsörjning. Regeringsförslaget innebär att anslaget bestäms till 233 746 000 kronor för 2014.

1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder: Anslaget får användas för statsbidrag till åtgärder mot radon i småhus samt informationsinsatser om radon i egnahem. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 32 802 000 kronor för 2014. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor under 2015 och 2016.

1:7 Statens geotekniska institut: Anslaget används för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 44 234 000 kronor för 2014.

1:8 Lantmäteriet: Anslaget används för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Lantmäteriet bedriver även avgiftsbelagd verksamhet. Regeringen föreslår att anslaget för Lantmäteriet bestäms till 496 444 000 kronor för 2014.

1:9 Statens va-nämnd: Anslaget används för Statens va-nämnds förvaltningsutgifter. Myndigheten är specialforum för tvistemål om vatten och avlopp. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 8 977 000 kronor för 2014.

1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen: Anslaget används för att finansiera statsbidrag till åtgärder gällande landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Regeringens förslag innebär att anslaget bestäms till 15 000 000 kronor för 2014. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2015 och 2016.

1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda rum: Det nyinrättade anslaget föreslås få användas för statsbidrag till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum. Regeringen föreslår att anslaget bestäms till 6 000 000 kronor för 2014. Av anslaget föreslås att 1 000 000 kronor får användas för Boverkets merkostnader för att administrera anslaget. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2015 och 2016.

2:1 Marknadsdomstolen: Domstolen handlägger mål och ärenden enligt framför allt konkurrenslagen och marknadsföringslagen. Anslaget används för domstolens förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget för 2014 bestäms till 11 214 000 kronor.

2:2 Konsumentverket: Anslaget används för Konsumentverkets förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att riksdagen för 2014 anvisar ett anslag på 125 369 000 kronor. Anslagsberäkningen utgår bl.a. från att det inrättas en konsumentupplysningstjänst per telefon och en webbaserad informationstjänst.

2.3 Allmänna reklamationsnämnden: Anslaget finansierar Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter. Nämndens huvudsakliga uppgift är att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som gäller köp av varor och tjänster m.m. Regeringen föreslår att riksdagen för 2014 anvisar ett anslag på 33 935 000 kronor.

2:4 Fastighetsmäklarinspektionen: Anslaget finansierar Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter. Fastighetsmäklarinspektionen har till uppgift att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare samt informera om praxis och god fastighetsmäklarsed. Regeringen föreslår att anslaget för verksamheten bestäms till 17 629 000 kronor för 2014.

2:5 Åtgärder på konsumentområdet: Anslaget används för stöd till kunskapsbyggande på konsumentområdet, stöd till kommuners konsumentverksamhet och stöd till organisationer i det civila samhället som på olika sätt främjar konsumenters intressen. Regeringen föreslår ett anslag på 17 459 000 kronor för ändamålet under 2014.

2:6 Bidrag till miljömärkning av produkter: Anslaget får användas för statsbidrag för utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Bidraget går till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för miljömärkningssystemen Svanen och EU Ecolabel i Sverige. Regeringen föreslår att riksdagen för 2014 anvisar ett anslag på 4 374 000 kronor.

Motionerna

I tre motioner lägger S, MP respektive V fram förslag om en alternativ fördelning av anslag inom utgiftsområde 18 för 2014. Motionerna innehåller både förslag om andra anslagsnivåer för de anslagsposter som finns i budgetpropositionen och förslag om helt nya anslagsposter. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. Nedan redovisas också de motionsförslag som gäller den närmare anslagsanvändningen enligt förslagen i de tre motionerna.

I motion 2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 18 för 2014 som sammanlagt överstiger regeringens förslag med 1 006 miljoner kronor. Förslaget innebär att ett anslag höjs i förhållande till regeringsförslaget och att det införs ett nytt anslag:

1:1 Bostadspolitisk utveckling: Anslaget föreslås bli höjt med 6 miljoner kronor som ska användas för ett kansli till en nationell byggpakt.

Byggbonus för studentlägenheter och små hyreslägenheter: Det nyinrättade anslaget föreslås uppgå till 1 000 miljoner kronor under 2014.

I motion 2013/14:C448 av samma motionärer (S) föreslås att riksdagen ska göra tillkännagivanden om användningen av de aktuella anslagen. Den nationella byggpakten bör ledas av regeringen. Varje större offentlig och privat aktör bör bjudas in att redovisa hur många bostäder man skulle kunna påbörja och vilka hinder som finns för ett ökat byggande (yrkande 2). Den föreslagna byggbonusen bör utgå i form av ett investeringsstöd riktat till studentlägenheter och små hyreslägenheter (yrkande 4). Motionärerna hänvisar bl.a. till de stöd som kunde lämnas under åren 2001–2006 för motsvarande ändamål. I motionen föreslås även ett tillkännagivande om användningen av anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum. Motionärerna hänvisar till att regeringen i sina överväganden om det nyinrättade anslaget särskilt framhållit behovet av åtgärder som kan innebära ökad trygghet för kvinnor och flickor. Mot denna bakgrund föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att det är viktigt att beakta att även andra grupper har behov av trygghet (yrkande 24). Det gäller exempelvis hbt-personer, personer med invandrarbakgrund eller personer som använder tydliga religiösa attribut.

Förslaget i motion 2013/14:C435 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 1 om anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 145 miljoner kronor. Motionärernas förslag innebär att fem av anslagen inom utgiftsområdet bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit enligt nedan.

1:5 Boverket: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 120 miljoner kronor. Medlen ska användas till en miljömålsanknuten samhällsplaneringsinsats (100 miljoner kronor), en satsning på att stärka arbetet med bullerfrågor i samhällsplaneringen (10 miljoner kronor) och en nystart av Fonden för fukt- och mögelskador (10 miljoner kronor). I partimotion 2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta upp en diskussion med byggindustrin om en medfinansiering av fonden.

1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder: Förslaget i motion 2013/14:C435 innebär att anslaget höjs med 5 miljoner kronor.

1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen: Motionärerna föreslår att detta anslag minskas med 15 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag, vilket i praktiken innebär att anslaget avvecklas. Anslaget används för att finansiera det stöd som kan lämnas enligt förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. I motionens yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att denna förordning bör upphävas. Motionärerna anser att det aktuella stödet bidrar till att försämra strandskyddet.

2:2 Konsumentverket: Anslaget höjs enligt motionsförslaget med 20 miljoner kronor som ska användas för att stärka arbetet med tillsyn och marknadskontroller (10 miljoner kronor) samt för utbildning och information (10 miljoner kronor).

2:5 Åtgärder på konsumentområdet: Anslaget höjs med 15 miljoner kronor som ska användas för ett stöd till fristående konsumentorganisationer och en organisation med ansvar för bl.a. kunskapsspridning i frågor om läkemedelsberoende och läkemedelsbiverkningar.

Partimotion 2013/14:C386 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) innehåller förslag inom utgiftsområde 18 som innebär att anslagen sammantaget uppgår till 1 145 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Förslaget innebär att ett av de befintliga anslagen höjs och att två nya anslag inrättas enligt följande.

2:2 Konsumentverket: Anslaget ska enligt förslaget utökas med 45 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Verket ska administrera ett stöd som ska användas i arbetet med att ge människor tillgång till en god kommunal konsumentvägledning. I ett första steg ska Konsumentverket se till att det finns tillgång till konsumentvägledning i de största kommunerna.

Investeringsstöd: Det nyinrättade anslaget tilldelas 1 000 miljoner kronor för 2014. Investeringsstödet ska kunna lämnas för nyproduktion av hyresrätter. I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om anslagets närmare användning. Syftet är enligt motionen att stimulera bostadsbyggande med inriktning mot resurssnåla hyresrätter. Även kooperativa hyresrätter och studentbostäder ska omfattas av stödet. Stödet, som inriktas på orter där efterfrågan är särskilt stor, ska förutsätta ett produktionskostnadstak och att fastigheterna görs energieffektiva. Bidrag ska kunna uppgå till 25 procent eller högst 300 000 kronor per lägenhet. En del av investeringsstödet ska vara riktat till byggande av flerbostadshus i trä (yrkande 14).

Hissbidrag: Det nyinrättade anslaget tilldelas 100 miljoner kronor. Bidrag ska kunna ges med upp till 25 procent av kostnaden för en hissinstallation. Enligt ett förslag om tillkännagivande i partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13 bör hissbidraget även täcka andra tillgänglighetsskapande åtgärder i fastigheten som har samband med hissinstallationen.

Även i partimotion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om medelsanvändningen enligt anslagsförslaget ovan. Motionärerna framhåller att det föreslagna medelstillskottet till Konsumentverket är avsett som ett led i en långsiktig satsning på att göra konsumentvägledning till ett obligatorium för kommunerna.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har tidigare i höst tagit ställning till ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2014, dvs. till den totala omfattningen av de anslag som ingår i utgiftsområdet. I ett yttrande till finansutskottet från den 24 oktober 2013 (yttr. 2013/14:CU1y) ställde sig utskottet bakom regeringens förslag om ram och avstyrkte de motstående förslag som lagts fram i tre partimo-

tioner, S, MP och V. Förslagen i partimotionerna innebar i samtliga fall att ramen för utgiftsområde 18 skulle utökas i förhållande till regeringsförslaget. Finansutskottet beslutade den 12 november 2013 att föreslå för riksdagen att ramen för utgiftsområde 18 fastställs enligt regeringens förslag (bet. 2013/14:FiU1). Riksdagen beslutade den 20 november 2013 att följa finansutskottets förslag (rskr. 2013/14:56). Det innebär att riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområde 18 till 1 229 683 000 kronor för budgetåret 2014. Som framgått av redogörelsen för riksdagens budgetprocess i inledningen av detta betänkande bygger utskottets fortsatta behandling av anslagsfördelningen för 2014 på förutsättningen att den ram som riksdagen har fastställt inte får överskridas och att ställningstagande till anslagen ska göras genom *ett* beslut.

De nu aktuella och ovan återgivna motionsförslagen om anslagen inom utgiftsområdet utgår från att utgiftsområde 18 tilldelas en ram i enlighet med förslagen i respektive partimotion. Det ovan anförda om riksdagens beslut om ram för utgiftsområdet innebär att förslagen om anslag i motionerna, som således samtliga utgår från en större ram än den nu fastställda, inte kan genomföras i sin helhet. Det är emellertid möjligt för partiföreträdarna i utskottet att under ärendets beredning lägga fram reviderade förslag om anslag som utgår från respektive motion men sammantaget håller sig inom den beslutade ramen. Några sådana förslag har inte presenterats.

Civilutskottet kan mot den redovisade bakgrunden konstatera att det saknas skäl att mer detaljerat överväga de enskilda anslagsförslagen i motionerna. Utskottet ska här endast helt kort kommentera framför allt de förslag om anslag som innebär större eller mer principiella avvikelser från regeringsförslaget.

Motionsförslagen från Socialdemokraterna respektive Vänsterpartiet innebär att det på nytt ska införas statliga subventioner till bostadsbyggandet. Enligt förslaget i S-motionerna ska det lämnas en s.k. byggbonus för produktion av studentlägenheter och små hyreslägenheter. Motionärerna hänvisar till de tillfälliga stödformer för motsvarande ändamål som kunde lämnas i början av 2000-talet. Ett snarlikt förslag läggs fram i partimotionerna från Vänsterpartiet. Detta förslag innehåller emellertid mer detaljerade anvisningar om hur subventionen är tänkt att styra bostadsproduktionen. Förslagen från de två partierna skiljer sig också såtillvida att Vänsterpartiet klart har redovisat att avsikten är att successivt öka de statliga byggsbuvsubventionerna under de kommande åren. Socialdemokraterna väljer emellertid att endast redovisa belastningen på statsbudgeten under 2014 och inte hur subventionen är tänkt att utvecklas på längre sikt.

Civilutskottet har vid ett flertal tillfällen klargjort sin principiella inställning att denna typ av subventioner i flera avseenden är skadliga för bygg- och bostadsmarknaden. Det är också utskottets uppfattning att bygg- och bostadsmarknadens aktörer till helt övervägande del motsätter sig återin-

förda subventioner av det slag som tidigare fanns. Utskottet återkommer till denna fråga nedan i avsnitten Statligt stöd till nyproduktion respektive Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden.

I S-motionerna föreslås också ett mindre anslag för ett kansli till en ”nationell byggpakt” och ett tillkännagivande om användningen av det anslag för utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum som regeringen har föreslagit. Den nationella byggpaktens tänkta uppgifter är emellertid ytterst knapphändigt beskrivna i motionerna. Avsikten tycks vara att klarlägga olika hinder för en ökad bostadsproduktion och föreslå ändringar i regelsystem m.m. Utskottet vill framhålla att just detta har varit syftet med det mycket omfattande utredningsarbete som har genomförts under de senaste åren i en rad frågor som gäller förutsättningarna för byggande och förvaltning av bostäder. Flera förslag till riksdagen som utgår från dessa utredningar kan förväntas under detta riksmöte. När det gäller anslaget för utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum föreslår motionärerna att riksdagen ska uttala att projekten inte bara bör inriktas på kvinnors och flickors situation utan även beakta andra utsatta grupper. Utskottet uppfattar emellertid att regeringens förslag är inriktat på stöd till projekt som syftar till att skapa trygga och jämställda offentliga miljöer, vilket givetvis har betydelse för mycket breda befolkningsgrupper.

I motioner från V respektive MP föreslås ökat anslag till Konsumentverket för stöd till bl.a. konsumentrådgivning och konsumentinformation. Utskottet vill i denna fråga påminna om att regeringens beräkning av anslaget inbegriper medel för en ny konsumentupplysningstjänst per telefon och en ny webbaserad informationstjänst.

När det gäller övriga förslag om anslagsökningar i MP-motionen kan utskottet konstatera att även dessa i flera fall är inriktade på områden som redan har hög prioritet i regeringens och de berörda myndigheternas arbete. Det gäller exempelvis en utveckling av formerna för en miljöanpassad fysisk samhällsplanering och arbetet med bullerfrågor. Motionens förslag om anslagsfördelning innehåller emellertid även en åtgärd som enligt utskottets mening går i helt fel riktning. Det gäller förslaget om att avveckla stödet till planeringsinsatser som syftar till att underlätta attraktivt boende på landsbygden.

Civilutskottet kan sammanfattningsvis konstatera att de aktuella motionsförslagen inte ger utskottet anledning att föreslå någon ändring av regeringens förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Regeringsförslagen (punkterna 1, 2 och 5–8) om anslagen för 2014, liksom om bemyndiganden för regeringen att under 2014 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag, bör således antas av riksdagen. Förslagen i motionerna 2013/14:C444 (S) yrkande 1, 2013/14:C448 (S) yrkandena 2, 4 och 24, 2013/14:C435 (MP) yrkandena 1 och 5, 2013/14:C419 (MP) yrkande 3, 2013/14:C280 (V) yrkande 15, 2013/14:C386 (V) och 2013/14:C431 (V) yrkandena 3, 13 och 14 avstyrks.

Utskottets anslagsförslag finns sammanställda i bilaga 3.

Bemyndiganden för kreditgarantier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt avseende kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden, lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt samt s.k. förvärvsgarantier.

Propositionen

Boverket administrerar statliga kreditgarantier som kan lämnas till kreditinstitut för vissa former av lån. Bestämmelserna om dessa kreditgarantier finns i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m., förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet och förordningen (2008:20) om statliga kreditgarantier för förvärv av bostad.

Garantin ger långgivaren ett skydd mot kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för dem som bygger bostäder. Boverket kan lämna följande former av garantier:

- kreditgarantier för ny- och ombyggnad
- kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden
- kreditgarantier för vissa lån till kooperativa hyresrättsföreningar
- kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad, s.k. förvärvsgarantier.

Finansieringen av samtliga aktuella garantier sker utanför statsbudgeten, vilket innebär att de finansieras genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

I budgetpropositionen föreslås (punkt 3) att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor.

Vidare föreslås (punkt 4) att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ikläda staten betalningsansvar i form av kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om bemyndiganden för kreditgarantiverksamheten har inte mötts av några invändningar i motioner eller under utskottets beredning av ärendet. Däremot har det i motioner lagts fram vissa förslag om en utvidgad statlig kreditgarantiverksamhet. Utskottet har emellertid inte uppfattat att dessa förslag, som behandlas nedan i avsnitten Statligt stöd till nyproduktion respektive Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, innebär någon invändning mot de nu aktuella bemyndigandena för regeringen.

Civilutskottet tillstyrker de aktuella förslagen i budgetpropositionen om bemyndiganden avseende kreditgarantier.

Bostadspolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att riksdagen ska besluta att ersätta det nuvarande målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet med ett nytt bostadspolitiskt mål.

Jämför reservation 1 (S, MP, V).

Bakgrund

Riksdagen godkände hösten 2011 ett nytt mål för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). Målet – som ersatte de tidigare gällande målen för områdena Bostadsmarknad respektive Hållbart samhällsbyggande – lyder:

Målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmåteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas.

Motionerna

I motionerna 2013/14:C444 yrkande 2 och 2013/14:C448 yrkande 1 föreslår Veronica Palm m.fl. (S) att det bostadspolitiska målet ska få en annan formulering än den riksdagen har godkänt. Motionärerna föreslår att riksdagen ska besluta att ersätta det nuvarande bostadspolitiska målet med ett nytt mål med följande lydelse.

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors efterfrågan och behov och bidra till

jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

I Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ett nytt bostadspolitiskt mål ska ersätta det nuvarande. Detta mål har motsvarande formulering som i de ovanstående motionsförslagen med den skillnaden att den första meningen avslutas med "... trygg miljö, inom långsiktigt hållbara ramar".

Utskottets ställningstagande

När riksdagen hösten 2011 godkände det nu gällande bostadspolitiska målet behandlades samtidigt förslag i motioner från S, MP och V om mål med i huvudsak samma lydelse som i de nu aktuella motionerna. Utskottet avslög dessa motionsförslag och redovisade som sin uppfattning att regeringens förslag på ett bättre sätt sammanfattar de politiska mål som bör gälla för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet (bet. 2011/12:CU1). Samtidigt konstaterade utskottet att när det gäller den praktiska innebörden i synen på formuleringen av bostadspolitikens mål kommer eventuella skillnader i uppfattning tydligare till uttryck i mer konkreta frågor om bostadspolitikens inriktning och olika medel. Även vid behandlingen av motionsförslag om bostadspolitiskt mål hösten 2012 stod utskottet fast vid sin uppfattning (bet. 2012/13:CU1).

Civilutskottet har inte heller nu ändrat uppfattning i frågan om formuleringen av det bostadspolitiska målet. Förslagen i motionerna 2013/14:C444 (S) yrkande 2, 2013/14:C448 (S) yrkande 1 och 2013/14:C431 (V) yrkande 1 avstyrks således.

Mål för bostadsproduktionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att ett kvantitativt mål för bostadsbyggandet bör fastställas. Utskottet anser inte att det är en sak för riksdagen att närmare fastställa vilken produktionsnivå som ska eftersträvas.

Jämför reservationerna 2 (S) och 3 (V).

Motionerna

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 föreslås att riksdagen genom ett tillkännagivande ska ställa sig bakom ett mål för bostadsproduktionen som innebär att det ska byggas 40 000 bostäder per år varav majoriteten ska vara hyresrätter.

Teres Lindberg m.fl. (S) framhåller i motion 2013/14:C462 att det byggs för få bostäder och att det som byggs är svårt för breda grupper att efterfråga. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör införa nationella och regionala produktionsmål för bostadspolitiken.

Bostadsbyggandet

Boverket publicerade den 7 november 2013 sin senaste analys av utvecklingen på bygg- och bostadsmarknaden med en byggprognos (Boverkets indikatorer). Enligt verket kommer bostadsbyggandet att öka med 20 procent under innevarande år. Under nästa år förväntas att bostadsbyggandet ökar ytterligare.

Boverket bedömer att byggandet av 28 000 bostäder påbörjas under 2013, varav 25 700 genom nybyggnad och 2 300 som nettotillskott genom ombyggnad. Under 2014 bedömer Boverket att det kommer att påbörjas 31 000 bostäder. Det är framför allt i Storstockholm som det byggs mer under 2013–2014 enligt Boverkets bedömning.

I år ökar byggandet av bostadsrätter mest, men även byggandet av hyresrätter ökar. Boverket bedömer att småhusbyggandet tar viss fart nästa år, även om bolånetaket bromsar uppgången.

I sin analys av bostadsmarknaden framhåller Boverket även att den s.k. ungdomspuckeln snart kommer att vara över och att andra utmaningar väntar framöver. Fram till 2020 förväntas antalet personer i åldern 19–24 år minska med ca 135 000 eller med 17 procent. I stället kommer ålderskategorin 25–34 år att öka. Åldersgruppen 65–85 år ökar också stadigt.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har de senaste sju åren avstyrkt motionsförslag om att riksdagen ska fastställa ett kvantitativt mål för bostadsbyggandet motsvarande det som nu förs fram i Vänsterpartiets partimotion. Utskottet har då framhållit att det inte är en sak för riksdagen att närmare fastställa vilken produktionsnivå som ska eftersträvas. Däremot är det naturligt att man i den bostadspolitiska debatten diskuterar hur produktionsnivån på såväl nationell som regional nivå svarar mot efterfrågan på bostäder. När det gäller synen på dagens produktionsnivå är det således en allmän uppfattning att den är alltför låg om man tar hänsyn till bl.a. befolkningstillväxten, omflyttningar inom landet och behovet av förnyelse av bostadsbeståndet. Det gäller givetvis särskilt i storstadsområdena och i övriga delar av landet där det finns en större generell bostadsbrist eller brist på en viss typ av bostäder.

Skilnaderna i uppfattning gäller således inte behovet av ett ökat bostadsbyggande utan vilka åtgärder som staten respektive övriga aktörer på bostadsmarknaden kan och bör vidta för att utbud och efterfrågan bättre ska kunna balansera varandra. Utskottet återkommer i det följande till denna fråga.

Utskottet har inte ändrat åsikt i frågan om ett kvantitativt mål för bostadsproduktionen. Motionerna avstyrks således.

Bostadspolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om inriktningen av bostadspolitiken. Utskottet anser att de tillkännagivanden som föreslås antingen är obehövligen eller har en inriktning som utskottet inte kan ställa sig bakom.

Jämför reservationerna 4 (S), 5 (MP) och 6 (V).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas ett antal motionsyrkanden om att riksdagen i tillkännagivanden till regeringen ska framhålla behovet av att särskilt inrikta bostadspolitiken mot vissa angelägna frågor. Det gäller en politik inriktad på bl.a. ökat bostadsbyggande, särskilda satsningar på hyresrätter, blandade upplåtelseformer, en ny egnahemsrörelse, en bättre bostadsmarknad för äldre, fler bostäder för studenter och unga samt en politik för att motverka sociala problem och boendesegregation. En motion gäller behovet av att i bostadspolitiken särskilt uppmärksamma Stockholmsregionen.

Dessa yrkanden berör översiktligt ett flertal sakfrågor inom bostadspolitiken som även behandlas separat under andra rubriker i detta betänkande. Några av motionerna inbegriper frågor som berör andra politikområden än bostadspolitiken.

Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda S) föreslår i motion 2013/14:C315 ett tillkännagivande om behovet av en bostadspolitik för hela landet. Motionärerna framhåller särskilt behovet av långsiktighet och stabila spelregler på bostadsmarknaden.

I motion 2013/14:C317 av Lars Johansson och Mattias Jonsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av en politik för kraftigt ökad nyproduktion av bostäder och upprustning av lägenheter i miljonprogramsområdena. Motionärerna framför synpunkter i ett flertal av de frågor som är aktuella inom bostadspolitiken och bl.a. gäller subventioner, miljö- och energikrav, allmännyttans roll, boendesegregation, planprocessen och bülterfrågan.

Pyry Niemi m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C326 ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att nya hyresrätter byggs och att befintliga bevaras.

Enligt motion 2013/14:C357 av Adnan Dibrani m.fl. (S) bör riksdagen genom ett tillkännagivande förorda att det införs en byggbonus, att plan- och bygglagen förändras och att allmännyttan värnas och utvecklas.

I motion 2013/14:C363 av Jennie Nilsson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av ökat bostadsbyggande. Motionärerna framhåller att bristen på hyresbostäder riskerar att få en negativ inverkan på hela landets utveckling.

Åsa Lindestam och Thomas Strand (båda S) föreslår i motion 2013/14:C272 ett tillkännagivande om behovet av att utforma en sammanhållen bostadspolitik med syftet att förhindra hemlöshet och möjliggöra flytt till arbete. Motionärerna framhåller särskilt behovet av hyreslägenheter.

Lena Sommestad m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C454 ett tillkännagivande om behovet av en modern social bostadspolitik som särskilt beaktar vikten av god tillgång på bra bostäder för hushåll med låg inkomst.

Motion 2013/14:C325 av Johan Löfstrand m.fl. (S) handlar om bostäder för äldre. I motionen beskrivs olika bostadspolitiska medel som anses kunna leda till en bättre fungerande bostadsmarknad för äldre. Det gäller byggstimulanser, ROT-avdrag för flerbostadshus och beskattningen av de olika upplåtelseformerna. Motionärerna anser att riksdagen särskilt bör framhålla behovet av att bygga bostäder för äldre och att en ökad omflyttning är nödvändig för att bostadssituationen i landet ska kunna klaras.

Även motion 2013/14:C217 av Barbro Westerholm (FP) tar upp bostadsmarknaden för äldre eller "årsrika människor" som motionären anser vara en bättre benämning. I motionen föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram ett åtgärdsprogram för att undanröja hinder för rörlighet på bostadsmarknaden för denna ålderskategori.

Fyra motioner är främst inriktade på frågor om bostäder för unga och studenter.

Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C459 att riksdagen ska framhålla behovet av en förändring som leder till att det byggs fler billiga bostäder och underlättar för ungdomar att få en lägenhet.

I motion 2013/14:C356 av Anna Wallén m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av en bostadspolitik som ger bättre möjligheter för ungdomar att skaffa egen bostad och som bl.a. gynnar hyresrätten, värnar om en effektiv konkurrens på byggmarknaden och medverkar till att bostäder kan produceras på acceptabla kostnadsnivåer.

Hannah Bergstedt m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C467 yrkande 1 att riksdagen ska framhålla behovet av att utnyttja lågkonjunkturen för att bygga fler bostäder för unga och att ett riktat investeringsstöd bör införas.

Enligt motion 2013/14:C332 av Jessica Polfjärd (M) bör riksdagen för regeringen framhålla behovet av studentbostäder och av att förbättra ungas förutsättning på bostadsmarknaden.

Veronica Palm m.fl. (S) framhåller i motion 2013/14:C448 behovet av en aktiv bostadspolitik i kommunerna. Motionärerna anser att det är angeläget att hushåll med normala inkomster har möjlighet att bo i ett egenägt småhus, även i storstadsområdena. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 13 ett tillkännagivande om behovet av en egnahemsrörelse för 2000-talet.

I motion 2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om inriktningen på bostadspolitiken för en växande Stockholmsregion. Motionärerna framhåller att Stockholms bostadsmarknad i dag har stora problem. Politiken bör inriktas på att öka takten på bostadsbyggandet och att ge alla människor möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader.

Jan Lindholm m.fl. (MP) föreslår i motion 2013/14:C219 yrkande 1 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en tydligt socialt inriktad bostadspolitik. Motionärerna framhåller att bostadspolitiken måste ges en renässans med fokus på hyresrätten och på att alla som önskar det ska ha möjlighet att bo i en egen bostad.

I partimotion 2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om nya och ombyggda bostäder i miljonprogrammets bostadsområden. Motionärerna framhåller bl.a. att ny- och ombyggnation kan användas för att minska segregationen i dessa områden, att befolkningen bör involveras i ett tidigt skede i byggprocessen och att förnyelse inte får leda till kraftiga hyreshöjningar.

Motion 2013/14:So241 av Maria Ferm m.fl. (MP) handlar om hemlöshet. I motionens yrkande 2 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om behovet av en aktiv bostadspolitik för att motverka hemlöshet och bostadsbrist.

I Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) framhåller motionärerna att en social bostadspolitik kräver att man motverkar marknadshyror och satsar på blandade boendeformer. För att komma till rätta med boendesegregationen krävs kraftfulla satsningar på att stärka välfärden. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 35 att riksdagen förordar att det tillsätts en parlamentarisk utredning om boendesegregationen i syfte att föreslå åtgärder mot densamma.

I detta avsnitt behandlas slutligen motion 2013/14:C352 av Lars Hjälmered och Hans Rothenberg (båda M). Motionärerna anser att regeringen redan har genomfört en rad åtgärder för att bostadsmarknaden ska förbättras i Sverige. De föreslår emellertid ett tillkännagivande om att regeringen bör fortsätta att prioritera lämpliga reformer för ett ökat bostadsbyggande.

Utskottets ställningstagande

Gemensamt för flertalet av de motioner som utskottet valt att ta upp under rubriken Bostadspolitikens inriktning är att de i mycket allmänna ordalag behandlar frågor som är aktuella i den bostadspolitiska debatten. Motionä-

rena förordar antingen en större omläggning av den statliga bostadspolitiken eller framhåller att särskild uppmärksamhet bör riktas mot bl.a. behovet av ökat bostadsbyggande, fler hyresrätter, blandade upplåtelseformer, en bättre bostadsmarknad för äldre, fler bostäder för studenter och unga samt åtgärder som kan motverka sociala problem och boendesegregation. En motion avser behovet av att i bostadspolitiken särskilt uppmärksamma Stockholmsregionens bostadsproblem. Det gäller således frågor som redan är väl uppmärksammade såväl i den bostadspolitiska debatten som genom olika utredningar, myndighetsuppdrag och särskilda insatser. Utskottet ska därför här endast kortfattat kommentera de frågor som lyfts fram i motionerna.

När det inledningsvis gäller den allmänna inriktningen av den statliga bostadspolitiken kan utskottet konstatera att arbetet under de senaste åren varit inriktat på att lägga grunden för stabila och långsiktiga spelregler inom bostadssektorn. Utgångspunkten har bl.a. varit att bostadsmarknaden ska kunna fungera utan inslag av statliga subventioner och andra konkurrensnedvridande åtgärder. Det är i stället hushållens behov och efterfrågan som ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Ett flertal åtgärder har också vidtagits för att skapa förutsättningar för en bättre fungerande marknad där bostadsbyggandet svarar mot efterfrågan och bostadsbeståndet utnyttjas mer effektivt. Den svenska bostadsmarknaden lider emellertid av grundläggande strukturella problem som har byggts upp under flera årtionden. Det står därför helt klart att ytterligare åtgärder kommer att krävas om en balanserad bostadsmarknad ska kunna uppnås inom överskådlig tid.

Flertalet av motionerna tar upp olika frågor om bostadsbristen och nivån på bostadsbyggandet. Motionärerna anser att det är en uppgift för bostadspolitiken att bidra till ett ökat byggande. Utskottet har redan tidigare i detta betänkande framhållit att det inte bör fastställas något statligt produktionsmål men att det råder en bred politisk samsyn om att dagens bostadsproduktion inte är tillräcklig om man tar hänsyn till bl.a. befolkningstillväxten, omflyttningar inom landet och behovet av förnyelse av bostadsbeståndet. Framför allt i våra storstäder och i andra delar av landet med befolkningstillväxt är det uppenbart att utbudet av bostäder måste öka snabbare än i dag. Det bör emellertid påpekas att bostadsbristen inte kan byggas bort på mycket kort sikt, åtminstone inte i de delar av landet där bristen är som mest påtaglig. Förhållandena på dagens bostadsmarknad är ett resultat av ett otillräckligt byggande under lång tid och av att bostadsbyggandet är starkt konjunkturkänsligt. Det bör i sammanhanget vidare påpekas att bostadsbristen också är ett resultat av att dagens bostadsbestånd inte utnyttjas tillräckligt effektivt. Utskottet återkommer nedan till denna fråga.

Enligt utskottets uppfattning är det en central uppgift för den statliga bostadspolitiken att söka identifiera och undanröja orsakerna till det låga bostadsbyggandet. Ett arbete med denna inriktning har bedrivits under

flera år, och resultaten av ett omfattande utredningsarbete har successivt förts vidare till politiska beslut och åtgärder på myndighetsnivå. De statliga insatserna handlar till stor del om att se över och förenkla de regelsystem som omgärdar byggandet. Resultaten av flera utredningar med detta syfte bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det gäller bl.a. Plangenomförandeutredningen och Byggkravsutredningen som båda fört fram förslag som kan leda till en snabbare och billigare byggprocess och därigenom bidra till ett ökat bostadsbyggande. Bullersamordningsutredningen har nyligen redovisat ett delbetänkande om hur samordnade bullerregler kan underlätta för bostadsbyggandet. De politiska beslutens genomslag förutsätter emellertid en aktiv medverkan från kommuner, byggare och fastighetsägare. Regeringen har därför tagit flera initiativ som bl.a. är inriktade på att underlätta den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen och öka det regionala samarbetet på detta område. Inte minst den sistnämnda frågan har tillmätts stor vikt av regeringen. En parlamentarisk utredning har därför tillsatts med uppgift att föreslå förändringar i de regelverk som styr den regionala planering som behövs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en långsiktigt hållbar utveckling i alla delar av landet.

När det gäller inriktningen av bostadsproduktionen framförs det i flera motioner att utbudet av hyreslägenheter måste öka. Även i denna fråga finns en politisk samsyn. Hyresrätten har en avgörande betydelse för bostadsmarknadens funktion och därmed även för arbetsmarknaden, den högre utbildningen och samhällsutvecklingen i stort. Under de senaste åren har det därför vidtagits flera åtgärder för att förbättra hyresrättens konkurrenskraft och främja utbudet av hyresbostäder. Regeringen påminner i budgetpropositionen om att nya regler för hyressättning infördes 2011. Under det senaste året har fastighetsavgiften och villkoren för s.k. presumtionshyror ändrats. Bostadsbeskattningskommittén har till uppgift att bl.a. lämna förslag om förbättringar av den skattemässiga ställningen för bostäder som upplåts med hyresrätt i syfte att öka utbudet av hyresbostäder. Regeringen har vidare gett Boverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för en fördjupad hyresstatistik som kan förbättra informationsläget för aktörerna på hyresmarknaden. Sammantaget kan utskottet således konstatera att hyresrättens ställning på bostadsmarknaden ägnas stor uppmärksamhet inom bostadspolitik.

Även om hyresrättens ställning för närvarande ägnas stor uppmärksamhet är det, som framhålls i flera motioner, önskvärt med en blandning av upplåtelseformer och bostadstyper så att ett ensidigt utbud inte bidrar till boendesegregation. Det är framför allt en uppgift för den kommunala bostadsplaneringen att ge förutsättningar för ett varierat utbud av bostäder vid bl.a. nyproduktion och kompletteringsbebyggelse. Även andra åtgärder i ett ensidigt bostadsbestånd kan emellertid bidra till en ökad variation. Regeringen har tillsatt en utredning med uppgiften att föreslå lagstiftning som tillåter att ägarlägenheter bildas av befintliga hyreslägenheter. I bud-

getpropositionen framhåller regeringen att detta skulle kunna bidra till större valfrihet i boendet, inte minst i områden med ett ensidigt utbud av boendeformer, t.ex. i miljonprogramsområdena.

Under de senaste åren har nyproduktionen av småhus legat på en låg nivå, till stor del beroende på konjunkturläget och skärpta villkor på bolånemarknaden. I en motion, 2013/14:C448 (S), framhålls att det är angeläget att hushåll med normala inkomster har möjlighet att bo i ett egenägt småhus, även i storstadsområdena. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en egnahemsrörelse för 2000-talet. Utskottet behandlade motsvarande motionsförslag även föregående år och konstaterade då att det inte framgår av motionen vilken roll som staten förväntas ha i en sådan rörelse. Civilutskottet delar emellertid motionärernas uppfattning att det är önskvärt att hushåll med normala inkomster har möjlighet att välja att bo i ett egnahem även i storstadsområdena, liksom att kommunerna bör beakta efterfrågan på egnahem i sin planering och vid markanvisningar.

I några av de motioner som behandlas i detta avsnitt framförs önskemål om att de äldres bostadssituation ska ägnas större uppmärksamhet inom bostadspolitik. Utskottet vill emellertid hävda att en stor del av de generella åtgärder som vidtas för att öka bostadsbyggandet och förbättra bostadsmarknadens funktion har betydelse även för den äldre delen av befolkningen. Det gäller exempelvis åtgärder som kan leda till en ökad rörlighet på bostadsmarknaden och till ett ökat utbud av bostäder med god tillgänglighet. I budgetpropositionen aviserar regeringen ett statligt stöd för inventering av bostadsområden och flerbostadshus ur tillgänglighetssynpunkt. Syftet är bl.a. att underlätta kommunernas beredskap och planering för äldres boende. När det gäller åtgärder som direkt är inriktade på de äldres bostadsbehov vidtas dessa till stor del inom äldrepolitikens ram. Under de senaste åren har det bl.a. gjorts insatser för att etablera nya boendeformer för äldre. Det gäller inte minst utvecklingen av nya s.k. mellanboendeformer för äldre, dvs. bostäder som är avsedda för äldre mellan det ordinarie boendet och det biståndsbedömda särskilda boendet. I budgetpropositionen är anslaget till Boverket beräknat så att myndigheten ska kunna vägleda och informera kommuner om s.k. trygghetsbostäder.

Fyra motioner är särskilt inriktade på bostadssituationen för unga och studenter. Problemen för unga att etablera sig på bostadsmarknaden i de delar av landet där det råder bostadsbrist, liksom problemen för studenter att finna bostad på studieorten, har ägnats stor uppmärksamhet i de bostadspolitiska övervägandena under senare år. Detta arbete har bl.a. inriktats på att ta fram förslag som kan leda till en ökad produktion av student- och ungdomsbostäder. Boverket har på regeringens uppdrag utarbetat förslag om regeländringar för bostäder för unga och studenter. Förslagen innebär bl.a. att dessa bostäder i fortsättningen ska kunna byggas med en mindre boarea. Regeringen har också aviserat en proposition med förslag till ytterligare regelförenklningar för denna typ av bostäder till i december 2013.

Vidare bör det påpekas att ett stöd har införts för att främja innovativt byggande av bostäder för unga. Stödet som gäller från den 1 juni 2013 hanteras av Boverket som under året också har kunnat ge stöd till kommuner för inventering av mark som är lämplig för studentbostäder.

När det gäller bostadspolitiska insatser som kan bidra till ett större utbud av bostäder för unga och studenter finns det anledning att också påminna om de åtgärder som under de senaste åren har vidtagits för att det befintliga bostadsbeståndet ska kunna utnyttjas på ett mer effektivt sätt. Det gäller bl.a. höjningen av schablonavdraget vid beskattning av inkomster från uthyrning av privatbostad och de nya regler som sedan den 1 februari 2013 gäller för den som hyr ut t.ex. sin bostadsrätt. Regeringen har aviserat att fler förslag till ändringar av de villkor som gäller vid upplåtelse i andra hand av bostadslägenheter kommer att läggas fram för riksdagen.

Motioner från bl.a. Miljöpartiet och Vänsterpartiet lyfter fram behovet av en socialt inriktad bostadspolitik som bl.a. kan motverka segregation och hemlöshet. Det är utskottets uppfattning att flera av de bostadspolitiska insatser som nämnts ovan har betydelse i detta sammanhang. När det gäller aktuella insatser inom bostadspolitikens ram kan även nämnas att regeringen i augusti i år gav Boverket i uppdrag att ta fram förslag i syfte att förbättra förutsättningarna för ny- och återetablering på bostadsmarknaden för hushåll och individer med svaga förutsättningar. Boverket har tidigare redovisat olika hinder för etablering på bostadsmarknaden som kan röra sig om krav på fast anställning, krav på viss inkomst eller andra krav som ställs upp av fastighetsägare och som ibland kan ha inslag av diskriminering. Utskottet vill emellertid understryka att de negativa följderna av boendesegregationen och olika typer av sociala problem knappast kan lösas enbart inom ramen för den statliga bostadspolitiken. Frågor om boendesegregation är således aktuella inom flera politikområden, och hemlöshetsproblematiken hanteras till stor del genom socialpolitiska insatser. Regeringen har under de senaste åren vidtagit flera åtgärder för att stödja kommunernas arbete med att förebygga och åtgärda hemlöshet, bl.a. har en särskild hemlöshetssamordnare utsetts.

Några motioner pekar på behovet av bostadspolitiska insatser riktade mot olika delar av landet. Utskottet återkommer senare i betänkandet till de särskilda problem som gäller bostadsmarknaden på landsbygden och på s.k. svaga bostadsmarknader. När det gäller motionsförslaget om att riksdagen ska uppmärksamma regeringen på Stockholmsregionens bostadsproblem bör det påpekas att denna fråga, liksom problemen i de övriga storstadsområdena, har legat i fokus för regeringens bostadspolitiska arbete under lång tid. Regeringen har således vidtagit flera åtgärder som syftar till att stimulera Stockholmskommunernas arbete med att initiera och planera för ett ökat bostadsbyggande samt i högre grad samverka i dessa frågor. I sammanhanget finns det skäl att även påminna om att regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppgift att genomföra en förhandling

om infrastrukturen i Stockholms län. Denna överläggning har nyligen resulterat i att representanter för staten, Stockholms läns landsting och de närmast berörda kommunerna, dvs. Stockholm, Nacka, Solna och Järfälla, har enats om principerna för en överenskommelse om en omfattande och långsiktig satsning på en tunnelbaneutbyggnad i regionen. Som en del i överenskommelsen åtar sig kommunerna att uppföra omkring 78 000 nya bostäder.

Avslutningsvis tar utskottet upp motion 2013/14:C352 (M) där motionärerna framhåller att regeringen redan har genomfört en rad åtgärder för att bostadsmarknaden ska förbättras i Sverige. De föreslår emellertid ett tillkännagivande om att regeringen bör fortsätta att prioritera lämpliga reformer för ett ökat bostadsbyggande. Som framgår av den kortfattade redogörelsen ovan är ett sådant tillkännagivande obehövligt. Regeringen har under de senaste tre åren fortsatt och utvecklat det arbete som inleddes under den förra mandatperioden med att skapa långsiktigt hållbara villkor på bostadsmarknaden. Utgångspunkten har varit att bostadsmarknaden ska kunna fungera utan inslag av statliga subventioner och andra konkurrensnedvidande åtgärder. Det är i stället hushållens behov och efterfrågan som ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Ett helhetsgrepp har tagits om alla delar av den statliga bostadspolitiken som påverkar villkoren för att bygga, förvalta, äga och nyttja bostäder. Detta arbete har innefattat utredningar och överväganden om bl.a. bostadsförsörjningsplanering, fysisk planering, regler för byggande, olika skatteregler, den nya upplåtelseformen ägarlägenheter, regler för det allmännyttiga bostadsbeståndet och nya regler för hyresbostadsmarknaden. Arbetet har resulterat i att förslag om förändringar successivt har kunnat läggas fram för riksdagen eller direkt kunnat genomföras när det inte varit fråga om lagändringar. I ett flertal angelägna frågor återstår det emellertid att slutföra utrednings- eller beredningsarbetet och att därefter fatta beslut om nödvändiga regeländringar. Under detta riksmöte kan således flera förslag om förenklingar i plan- och bygglagstiftningen förväntas bli presenterade för riksdagen. Den första propositionen med denna inriktning – förslag om studentbostäder – kommer sannolikt att överlämnas till riksdagen under de närmaste veckorna och flera förslag är nu i slutskedet av Regeringskansliets beredningsarbete. På något längre sikt kommer ett pågående utredningsarbete kunna leda fram till ytterligare förenklingsförslag som gäller plan- och bygglagstiftningen samt förslag som gäller bl.a. skattereglerna på bostadsmarknaden, villkoren på hyresbostadsmarknaden samt regler som påverkar villkoren på s.k. svaga bostadsmarknader. Sammanfattningsvis lägger regeringens arbete och riksdagens beslutsfattande nu successivt grunden för en bättre fungerande bostadsmarknad. Det kommer emellertid att ta tid innan förändringsarbetet kan få fullt genomslag i form av en bostadsmarknad i balans i hela landet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga motioner som behandlas i detta avsnitt.

Individuella avtal om hyror med presumtionsverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att utredningsförslaget om individuella avtal om hyror med presumtionsverkan inte bör genomföras. Utskottet hänvisar till att regeringen inte har för avsikt att remittera det aktuella förslaget och att det därför saknas anledning för riksdagen att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande. Jämför reservation 7 (S, MP, V).

Motionen

I motion 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 22 föreslås att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om behovet av trygga regler för hyressättning. Motionärerna syftar på ett förslag angående individuella avtal om hyror. Motionärerna framhåller följande som bakgrund till sitt förslag om ett tillkännagivande.

Riksdagen har beslutat om nya regler för hyressättning som trädde i kraft så sent som år 2011. Därför är det olyckligt att regeringen nu lanserar nya inslag i form av så kallade individuellt avtalade presumtionshyror. Det skapar oro bland många människor då det mesta tyder på att förslaget är synonymt med otrygghet och höga hyror. Om regeringens förslag skulle genomföras innebär det ett systemskifte vad gäller hyressättning. Vi socialdemokrater tar tydligt avstånd från denna linje och värnar det nuvarande systemet som också accepterats av parterna på bostadsmarknaden.

Utredningsförslaget

Regeringen beslutade i december 2011 att tillkalla en särskild utredare för att analysera marknaden för uthyrning av bostäder (dir. 2011:108). Utredaren överlämnade i december 2012 sitt slutbetänkande Att hyra – från en rätt för allt färre till en möjlighet för allt fler (SOU 2012:88). I betänkandet presenteras bl.a. vissa förslag till förändringar i regelsystemen på hyresbostadsmarknaden. Ett av förslagen avser en utvidgning av den nuvarande möjligheten att avtala om s.k. presumtionshyror till att även omfatta individuella avtal mellan hyresvärd och hyresgäst. I dagsläget kan sådana avtal endast tecknas mellan en hyresvärd och en hyresgästorganisation. Avtalen avser hyror i nyproducerade lägenheter och regleras genom en särskild bestämmelse i hyreslagen som trädde i kraft den 1 juli 2006 (12 kap. 55 c § jordabalken).

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan syftar motionärerna på ett förslag som i december 2012 lades fram av en särskild utredare med uppgift att analysera marknaden för uthyrning av bostäder. I budgetpropositionen redovisades att regeringen övervägde bl.a. detta förslag. Regeringen har sedermera redovisat som sin bedömning att det aktuella förslaget om en reformering av presumtionshyressystemet inte ger de önskade effekterna och därför inte kommer att remitteras. I detta sammanhang framhöll regeringen också att behovet av åtgärder som kan skapa bättre förutsättningar för att bygga fler hyresrätter kvarstår. En särskild utredare kommer därför att få i uppdrag av regeringen att se över hyressättningsystemet för nyproducerade hyreslägenheter i syfte att öka nyproduktionen.

Civilutskottet kan mot denna bakgrund konstatera att riksdagen saknar anledning att ställa sig bakom det föreslagna tillkännagivandet. Motion 2013/14:C448 (S) yrkande 22 avstyrks således.

Statligt stöd till nyproduktion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om olika former av statligt stöd till nyproduktion av bostäder. Utskottet anser inte att statliga bostadsbyggnadssubventioner bör återinföras.

Jämför reservationerna 8 (S), 9 (MP), 10 (SD) och 11 (V).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas tre motioner som i mer allmänna ordalag förespråkar överväganden om möjligheten att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av bostäder eller ett utbyggt system för kreditgarantier vid nyproduktion. Det bör i sammanhanget framhållas att det under 2013 års allmänna motionstid har väckts fler förslag om bostadsbyggnadssubventioner än de som här redovisas. I dessa fall gäller det emellertid motionsförslag som, under förutsättning att riksdagen bifaller dem, leder till en ökad belastning på statsbudgeten för 2014. Sådana förslag ska behandlas i särskild ordning. Ett förslag från Socialdemokraterna om en byggbonus för studentlägenheter och små hyreslägenheter behandlas således ovan under rubriken Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18. Det gäller även ett förslag från Vänsterpartiet om att inrätta ett investeringsstöd för nyproduktion av hyreslägenheter. Vidare har Sverigedemokraterna föreslagit sänkt byggmoms och stämpelskatt som ett alternativ till byggsbubventioner. Dessa förslag behandlas emellertid av finansutskottet. De nu aktuella motionerna innebär i korthet följande.

I motion 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) föreslås två tillkännagivanden om nyproduktion av bostäder. Enligt motionärerna har byggbranschen signalerat att någon form av stimulans skulle kunna öka bostadsbyggandet. Mot denna bakgrund föreslås att det förs samtal med branschorganisationerna om hur en sådan stimulans skulle kunna utformas (yrkande 5). Vidare anser motionärerna att det finns anledning att överväga hur statliga kreditgarantier vid nyproduktion kan utvecklas för att bidra till ökade investeringar. Mot denna bakgrund föreslås att en statlig förhandlingsperson ges i uppdrag att i dialog med bostadsmarknadens parter och centrala aktörer på finansmarknaden se över hur ett garantisystem skulle kunna understödja ett ökat byggande till lägre byggkostnader (yrkande 6).

Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (båda S) föreslår i motion 2013/14:C287 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att införa ett investeringsstöd för byggande av hyresrätter.

Även i motion 2013/14:C354 av Agneta Gille m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheterna att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter.

Utskottets ställningstagande

Motionsförslagen ovan är visserligen mycket allmänt hållna men får ändå förstås som att motionärerna förordar ett återinförande av statliga bostadsbyggnadssubventioner. Civilutskottet har vid ett flertal tillfällen, och även tidigare i detta betänkande, klargjort sin uppfattning att statliga bostadsbyggnadssubventioner inte bör återinföras. Det är också utskottets uppfattning att bygg- och bostadsmarknadens aktörer, till skillnad mot vad som anförs i motion 2013/14:C448 (S), till helt övervägande del motsätter sig återinförda subventioner av det slag som tidigare fanns.

När det sedan gäller det mycket kortfattade förslaget i samma motion om att förändringar i det nuvarande systemet för kreditgarantier vid nyproduktion bör övervägas har utskottet inte samma principiella invändningar. Det framgår emellertid inte alls vilken typ av förändringar som motionärerna syftar på eller vilka problem med det nuvarande systemet som bör åtgärdas. Utskottet vill emellertid påminna om att villkoren för statlig kreditgaranti tidigare förändrats efter mer konkreta önskemål från byggare, fastighetsägare och kreditinstitut. Under 2009 infördes således en möjlighet att ställa ut kreditgaranti under byggtiden, vilket ansågs vara till nytta inte minst för små och medelstora företag och därmed gynna konkurrensen.

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller statliga subventioner och anser inte att motionsförslaget om kreditgarantier motiverar något tillkännagivande till regeringen. Motionerna avstyrks således.

Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att införa statligt stöd eller ett nytt system med statliga kreditgarantier för upprustning i miljonprogrammets bostadsområden. Utskottet hänvisar bl.a. till fastighetsägarnas ansvar för sina fastigheter och i fråga om kreditgarantier till remissutfallet av ett tidigare förslag i frågan.

Jämför reservationerna 12 (S), 13 (MP), 14 (SD) och 15 (V).

Motionerna

I detta avsnitt behandlas fem motionsförslag om statligt stöd till upprustning i framför allt miljonprogrammets bostadsområden. Det gäller förslag om dels att använda statliga kreditgarantier för upprustningen, dels att stödja åtgärder med inriktning på bättre tillgänglighet, ökad trygghet och klimatanpassning. Liksom för den ovan behandlade frågan om statligt stöd till nyproduktion gäller emellertid att fler motioner med liknande inriktning har väckts under den allmänna motionstiden 2013, men att dessa motioner har behandlats i annat sammanhang. Vänsterpartiet har således föreslagit att det införs ett hissbidrag redan 2014. Detta förslag innebär, under förutsättning att riksdagen bifaller det, en ökad anslagsbelastning på statsbudgeten och behandlas därför ovan under rubriken Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för 2014. Vidare har Vänsterpartiet föreslagit att det ska inrättas ett särskilt stöd till upprustning av flerbostadshus i bl.a. miljonprogrammets bostadsområden. Detta stöd föreslås emellertid lämnas i form av skattekreditering och behandlas därför av finansutskottet. Miljöpartiet har föreslagit att stöd till upprustning i miljonprogramsområdena ska ges genom att det befintliga ROT-avdraget utvidgas och energianpassas. Sverigedemokraterna har föreslagit att det införs ROT-avdrag för hyresrätter och skattefria underhållsfonder, med hänvisning till upprustningsbehovet i bl.a. miljonprogramsområdena. Även dessa förslag behandlas av finansutskottet. De nu aktuella motionerna innebär i korthet följande.

Veronica Palm m.fl. (S) framhåller i motion 2013/14:C448 att upprustning av miljonprogrammets bostäder inte alltid är företagsekonomiskt lönsam och att betalningsförmågan hos hyresgästerna kan vara begränsad. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 8 att det inrättas ett system med kreditgarantier där staten, eventuellt tillsammans med den berörda kommunen, får garantera lån för upprustning av lägenheter i miljonprogrammets flerbostadshus. Garantierna ska kunna lämnas inom en ram på totalt 20 miljarder kronor, vilket bedöms kunna täcka lånebehovet för upprustning av 60 000 lägenheter.

Även i motion 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om ett system där staten får garantera lån för upprustning av lägenheter i miljonprogrammets flerbostadshus.

Börje Vestlund och Meeri Wasberg (båda S) framhåller i motion 2013/14: Ju401 behovet av investeringar i miljonprogramsområdena, särskilt med inriktning på trygghetsskapande åtgärder (yrkande 4).

I motion 2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om behovet av hissar för att nå tillgänglighet i flerbostadshus. Motionären anser att installation av hiss bör vara ett villkor vid stöd till energieffektivisering och upprustning i miljonprogramsområden. Enligt motionären bör regeringen ta fram ett utvecklingsprogram, regler och stödformer för att påskynda arbetet med tillgänglighetsanpassning av äldre bostäder.

Kerstin Lundgren (C) föreslår i motion 2013/14:C412 ett tillkännagivande till regeringen om att särskilda finansieringsmöjligheter bör introduceras för att utveckla klimatsmarta miljonprogramsområden.

Statliga kreditgarantier för ny- och ombyggnad

Boverket kan lämna statlig kreditgaranti för vissa former av lån enligt bestämmelserna i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti till bostadsbyggande m.m. och förordningen (2011:211) om utlåning och garantier. Kreditgarantin är en försäkring som långivare kan teckna för lån till bl.a. ny- och ombyggnad av bostäder. Avgiften för kreditgarantin baseras på Boverkets riskbedömning av det aktuella ärendet. Garantin träder in om låntagaren inte kan fullgöra sina åtaganden mot långivaren och fastigheten säljs till ett belopp som inte täcker det garanterade beloppet.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet vill först understryka att ansvaret för att förvalta och underhålla bostadsfastigheter primärt faller på respektive fastighetsägare. Detta gäller givetvis även om fastigheterna är uppförda under det s.k. miljonprogrammet, dvs. under senare delen av 1960-talet och första hälften av 1970-talet. När det sedan gäller åtgärder som inte direkt avser fastighetsunderhållet, exempelvis trygghetsskapande åtgärder i bostadsområdena som tas upp i en av motionerna, kan det vara fråga om ett delat ansvar mellan kommunen och fastighetsägarna. För att initiera ett arbete i särskilt angelägna frågor kan det ibland också vara motiverat med ett riktat statligt stöd. Utskottet har ovan ställt sig bakom regeringens förslag om ett stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum som är inriktat på tätortsmiljöer där människor känner sig otrygga. Även vad gäller andra angelägna frågor har det tidvis getts riktade stöd för att initiera och påskynda önskvärda insatser. Utgångspunkten för upprustningen av bostadsbeståndet måste emellertid vara att förbättringar även ur energi- och tillgänglighetsynpunkt faller på fastighetsägarnas ansvar. Utskottet avstyrker därför motionerna 2013/14:C260 (MP) yrkande 6, motion 2013/14:C412 (C) och 2013/14:Ju401 (S) yrkande 4.

Civilutskottet övergår nu till de två motionsförslag som innebär att det ska vara möjligt att ge statliga kreditgarantier i samband med upprustning av miljonprogrammets bostadsbestånd. Det bör först påpekas att statlig kreditgaranti redan i dag kan erhållas för lån till ombyggnad av bostadsfastigheter. Däremot är garantierna inte avsedda att underlätta finansiering av projekt som gäller renoveringsarbete till följd av exempelvis eftersatt underhåll. Det är emellertid oklart vilka förändringar i det nuvarande systemet som motionärerna har i åtanke. Som bakgrund till förslaget framhåller motionärerna särskilt problemet med att upprustningar inte alltid är företagsmässigt lönsamma och att hyresgästerna i det aktuella beståndet har en begränsad betalningsförmåga. Det bör därför också påpekas dels att kreditgarantierna är en försäkring som är avsedd att minska långgivarens riskexponering, dels att avgiften för kreditgarantin bestäms med hänsyn tagen till risken i det aktuella ärendet. Den statliga kreditgarantin är alltså inte ägnad att subventionera olönsamma upprustningsåtgärder utan är ett medel att underlätta kreditgivningen. Däremot har möjligheten att subventionera avgiften för kreditgarantin för att ytterligare underlätta kreditgivningen diskuterats i olika sammanhang. När Statens bostadskreditnämnd 2008 presenterade ett förslag om subventionerade avgifter för lån till upprustning av flerbostadshus ställde sig emellertid de centrala företrädarna för de tilltänkta mottagarna av en sådan subvention, dvs. SABO och Fastighetsägarna, i huvudsak avvisande till utredningsförslaget.

Utskottet konstaterar att motionerna inte ger underlag för att vidare bedöma de mycket kortfattat beskrivna förslagen om kreditgarantier i samband med upprustning. I vart fall ger de inte underlag för något tillkännagivande till regeringen i frågan.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet även motionerna 2013/14:C448 (S) yrkande 8 och 2013/14:N425 (S) yrkande 10.

Svaga bostadsmarknader

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om svaga bostadsmarknader. Utskottet anser att resultaten av ett pågående utredningsarbete bör avvaktas.

Jämför reservationerna 16 (S) och 17 (V).

Motionerna

Tre motioner tar upp problemen på s.k. svaga bostadsmarknader och de särskilda bostadsproblem som kan finnas på landsbygden. Det handlar bl.a. om orter med ett vikande befolkningsunderlag och en osäker arbetsmarknad.

Veronica Palm m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C448 yrkande 19 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheterna att ge stöd till vikande bostadsmarknader. Motionärerna framhåller särskilt att det finns behov av att se över vilken form av stöd som kan vara förenligt med EU:s krav på konkurrensneutralitet.

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås fyra tillkännagivanden till regeringen med inriktning mot svaga bostadsmarknader och bostäder på landsbygden. Enligt motionärerna bör regeringen skyndsamt ta fram en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygdskommunerna (yrkande 18) samt utarbeta ett sammanhållet bostadsprogram för svaga bostadsmarknader (yrkande 15). Vidare framhåller motionärerna att målet bör vara att villor ska kunna byggas även i områden där värdeutvecklingen för fastigheter är negativ. Mot denna bakgrund föreslås att regeringen särskilt bör låta utreda möjligheten att införa en norsk modell för lån till bostäder på landsbygden (yrkande 16) och att Boverket ges i uppdrag att utreda hur man bättre utnyttjar kreditstocken för bostadslån (yrkande 17).

Göran Lindell och Karin Nilsson (båda C) föreslår i motion 2013/14:C434 ett tillkännagivande om behovet av åtgärder för att underlätta byggande och öka landsbygdens attraktionskraft. Motionärerna anser att det bör prövas om skattemässiga fördelar, förändrade kreditgarantier, enklare strandskyddsregler, förenklingar av plan- och bygglagen samt informationsinsatser kan leda till fler ny- och ombyggnader på landsbygden.

Boverkets uppdrag avseende svaga bostadsmarknader

Boverket har enligt sin instruktion (SFS 2012:546) i uppgift att träffa avtal med kommuner om statens medverkan vid omstrukturering eller rekonstruktion av ett kommunalt bostadsföretag samt göra uppföljningar och utvärderingar avseende stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Det statliga stödet till omstrukturering av kommunala bostadsföretag lämnas enligt bestämmelserna i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Stödet kan ges i form av bidrag för omstrukturering av kommunala bostadsföretag, kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden eller som kreditgaranti för lån till kommuner. Statens respektive kommunens åtaganden i samband med omstruktureringen regleras i ett avtal mellan kommunen och Boverket. Statens Bostadsomvandling AB (Sbo) är ett statligt företag som kompletterar Boverkets verksamhet med stöd till kommuner. Företaget kan överta lägenheter som avvecklas inom ramen för avtalen.

Boverket har vidare i uppdrag att erbjuda marknadskompletterande rådgivning om finansiering av bostäder till mindre och medelstora byggherrar. Denna rådgivningsfunktion, som etablerades i juni 2012, är avsedd att vara

ett stöd för enskilda och företag som avser att bygga bostäder på bl.a. svaga bostadsmarknader när det gäller att skapa en finansieringslösning som kan inkludera flera parter.

Boverket kan också lämna statlig garanti (kreditgaranti) till kreditinstitut avseende bl.a. ny- eller ombyggnad av hyres- eller bostadsrättshus och nybyggnad av egnahem eller ägarlägenheter enligt bestämmelserna i förordningen (2004:105) om statlig kreditgaranti till bostadsbyggande m.m. Genom en ändring i denna förordning infördes i juni 2012 en möjlighet att ställa ut garantier även i de fall när kostnaden för ny- eller ombyggnaden överstiger den ökning av marknadsvärdet som ny- eller ombyggnaden medför. Kreditgaranti får i stället lämnas med ett belopp som motsvarar 90 procent av kostnaden för ny- eller ombyggnaden. Kreditgarantin får i dessa fall dock inte överstiga ett belopp om 16 000 kronor per kvadratmeter uppvärmd boarea.

Utredningsuppdrag

Regeringen beslutade i juni 2013 att tillsätta en utredning om EU-rättsliga förutsättningar för kommunal bostadspolitik (dir. 2013:68). Uppdraget sammanfattas enligt följande.

En särskild utredare ska lämna de förslag som möjliggör för kommuner att omstrukturera eller under ordnade former avveckla sådana kommunala bostadsföretag på svaga bostadsmarknader som är i kris. Förslagen ska syfta till att de bostadsföretag som omstruktureras ges förutsättningar att hantera framtida utmaningar och verka på marknads-mässiga villkor.

Vidare ska utredaren lämna förslag som möjliggör för kommuner att främja bostadsförsörjningen i kommunen och få till stånd ett önskvärt bostadsbestånd i situationer då marknadsförutsättningarna inte medger ett bostadsutbud som möter efterfrågan på bostäder av god kvalitet. Utredaren ska i detta sammanhang även undersöka vilka möjligheter det finns att vidta åtgärder som riktar sig till bostadskonsumenter och som bidrar till att deras efterfrågan på bostäder av god kvalitet tillgodoses.

Utredaren ska också analysera förutsättningarna för ny- och ombyggnad för egnahemsboende på gles- och landsbygd samt föreslå åtgärder som kan underlätta sådant byggande.

För samtliga delar av uppdraget gäller att det står utredaren fritt att lämna förslag som har nära samband med uppdraget. Alla förslag ska utformas så att de är förenliga med EU-rätten och så att marknadspåverkan minimeras och att kostnaderna för såväl kommunerna som staten begränsas till det som är absolut nödvändigt.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 maj 2015.

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan tillsatte regeringen i juni 2013 en utredning som, vad utskottet kan bedöma, motsvarar det som efterfrågas i motion 2013/14: C448 (S). Även de två andra motionerna kan delvis anses vara tillgodosedda genom denna utredning. Utskottet ställer sig emellertid frågande till

innehörden i Vänsterpartiets förslag angående en utredning om hur man bättre ska kunna utnyttja kreditstocken vid bostadslån i områden där värdeutvecklingen för fastigheter är negativ.

Resultatet av det pågående utredningsarbetet bör avvaktas. Motionerna avstyrks mot denna bakgrund.

Bostäder i gruvsamhällen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsförslag som gäller bostadsmarknaden i gruvsamhällen. Utskottet hänvisar till en utredning om hinder och förutsättningar för bostadsproduktion på gruvorter som nyligen har redovisats till regeringen och nu ska beredas vidare.

Jämför reservation 18 (S, V).

Motionerna

Två motioner behandlar särskilt frågor om bostadsmarknaden i gruvsamhällen.

Veronica Palm m.fl. (S) framhåller i motion 2013/14:C448 att utvecklingen av gruvnäringen kan leda till vissa bostadsproblem på de aktuella orterna. Det gäller bl.a. behovet av bostäder för dem som flyttar till gruvsamhällena och de ökade bostadskostnader som kan drabba dem som tvingas flytta från sin bostad till följd av exploateringen av nya gruvor. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande om behovet av en utredning angående vilka statliga insatser som kan bli aktuella (yrkande 23).

Även motion 2013/14:N295 av Isak From m.fl. (S) tar upp bostadsproblemen med bostadsbrist m.m. i flera gruvsamhällen. Mot denna bakgrund föreslås att riksdagen gör ett tillkännagivande om behovet av nybyggnation i glesbygd (yrkande 2).

Utredning om bostäder i gruvsamhällen

Den 16 maj 2013 gav regeringen i uppdrag åt Boverket att utreda hinder och förutsättningar för bostadsproduktion på gruvorter m.m. (N2013/2521/FIN). Den 1 november 2013 redovisade Boverket sitt uppdrag i rapporten Hinder och förutsättningar för bostadsproduktion på gruvorter (rapport 2013:25). I rapporten konstaterar Boverket bl.a. följande.

Analysen av de hinder som har identifierats visar att det är risken som bostadsmarknadens aktörer möter som är central för att förklara varför utbudet av bostäder inte möter efterfrågan i gruvkommuner. Den höga risken förklaras av låga marknadsvärden på det befintliga beståndet och stor osäkerhet kring gruvverksamhetens framtid. Av denna anledning avstår potentiella byggherrar och fastighetsägare att investera.

Varken låga marknadsvärden eller stor osäkerhet kan hänföras till brister i marknadens funktions sätt. Utifrån ett marknadsperspektiv skulle därför ett statligt ingripande mot denna risk inte leda till en bättre fördelning och ett bättre utnyttjande av resurser. Skälet till att ingripa med styrmedel måste därför utgå ifrån andra ställningstaganden. Detta är utgångspunkten för de möjliga åtgärder som föreslås.

Möjliga åtgärder sammanfattar Boverket enligt följande.

Givet att det är den ekonomiska risken för olika aktörer som hindrar bostadsbyggande i gruvkommuner bör åtgärderna inriktas mot att undanröja riskmomentet eller åtminstone verka för att den får en minskad betydelse. Boverket ser att staten har följande möjliga åtgärdsalternativ att göra just detta:

- Subventionera avgiften för statliga kreditgarantier för att öka investeringsviljan.
- Utöka tillämpningsområdet för kreditgarantiförordningen för att ge ökade möjligheter att lånefinansiera vissa renoveringsarbeten.
- Införa ett statligt hyresstöd för kommuner, eller andra aktörer, som blockförhyr en fastighet för att minska effekterna av vakanser för fastighetsägaren.

Boverket lämnar i rapportens andra del ett förslag som innebär att kreditgarantier även ska kunna ges för ombyggnationer för egnahem och ägarlägenheter. Bedömningen är att detta kommer att få marginella konsekvenser för antalet ombyggnationer. I rapportens tredje del redovisas vissa överväganden om bestämmelserna om kreditgaranti vid lån till ombyggnad.

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan gav regeringen i maj 2013 ett utredningsuppdrag åt Boverket med den inriktning som efterfrågas i motion 2013/14:C448 (S). Boverket har nyligen redovisat sitt uppdrag till regeringen i en rapport med en marknadsanalys och förslag om möjliga statliga insatser. Utskottet anser att den vidare beredningen av Boverkets rapport bör avvaktas.

Motionerna avstyrks mot denna bakgrund.

Bo- och byggemaskaper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bo- och byggemaskaper. Utskottet anser inte att det är en uppgift för riksdagen att föreslå detaljerade myndighetsuppdrag eller förordade omprioriterade forskningsinsatser i syfte att stärka bo- och byggemaskapernas roll på bostadsmarknaden.

Jämför reservation 19 (MP, V).

Motionerna

Jan Lindholm och Amineh Kakabaveh (MP, V) tar i motion 2013/14:C229 upp ett antal frågor som gäller förutsättningarna för s.k. bo- och byggemenskaper. Med bogemenskaper syftar motionärerna på olika former av boende i hus med kollektiva utrymmen. En byggemenskap är en grupp människor som i egen regi planerar, låter bygga och använder en byggnad.

Motionärerna anser att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör föreslå följande åtgärder.

- Boverket bör få i uppdrag att lämna information om kollektivhusens möjlighet att främja jämställdhet mellan män och kvinnor, skapa en god miljö för barn och barnfamiljer, bidra till ökat välmående och minskad resursförbrukning (yrkande 1).
- Regeringen bör låta utreda användningen av statligt stöd till utveckling av bogemenskaper som ett instrument att främja integrationen av utsatta grupper, t.ex. personer med funktionsnedsättning (yrkande 2).
- Möjligheten till omprioritering av forskningsmedel bör prövas i syfte att ge forskningen om bogemenskaper högre prioritet (yrkande 3).
- Boverket bör få i uppdrag att ta med frågor om bo- och byggemenskaper i sina bostadsmarknadsundersökningar (yrkande 4).
- Boverket bör få i uppdrag att utreda förutsättningar för stöd till byggemenskaper enligt tysk förebild (yrkande 5).

Även enligt motion 2013/14:C400 av Åsa Lindestam m.fl. (S) finns det ett flertal fördelar med boende i kollektivhus. Mot denna bakgrund föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen framhåller att det är positivt med kunskapsspridning om kollektivhusmodellen och att kollektivhus bör finnas med som ett alternativ när nya bostadsområden planeras och byggs.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet anser att det är önskvärt att bostadsmarknaden kan erbjuda en mångfald olika boendeformer som svarar mot den efterfrågan som finns. Olika former av s.k. bogemenskaper har sin givna plats i detta sammanhang. Denna form av boende är i dag vanlig när det gäller äldreboende och även boende för studenter. När det gäller boende i s.k. kollektivhus utan inslag av kategoriboende har intresset varierat över tiden. Det finns emellertid ett flertal exempel på framgångsrika satsningar även på detta område. Civilutskottet har vid några tillfällen tidigare behandlat motionsförslag om kollektivhus. Utskottet har då kunnat konstatera att boendeformen getts uppmärksamhet såväl från statliga myndigheter, främst Boverket, som från olika intresseorganisationer.

När det gäller s.k. byggemenskaper är det ingen helt ny företeelse på den svenska bostadsmarknaden även om intresset har ökat under den senaste tiden. Exempelvis har en ideell intresseförening bildats och staten

har genom Delegationen för hållbara städer medverkat till att sprida kunskap på området. Delegationen har således finansierat en skrift – Byggemenskaper, ett bidrag till hållbart stadsbyggande även i Sverige! (mars 2012) – med syftet att sprida kunskaper och erfarenheter om byggemenskaper och bidra till att belysa hinder och möjligheter. I skriften redovisas även erfarenheter från projekt med byggemenskaper i Tyskland och Sverige. Vidare anordnade delegationen såväl 2011 som 2012 seminarier om hur byggemenskapsprojekt kan drivas.

Enligt utskottets uppfattning är det positivt med ett breddat engagemang när det gäller byggfrågor och att de som kommer att bo i de färdiga bostäderna medverkar i processen på ett tidigt stadium när så är möjligt. Detta gäller särskilt om ett sådant engagemang kan leda till en ökad konkurrens inom byggsektorn och i förlängningen till lägre bostadskostnader.

Civilutskottet delar således motionärernas uppfattning att bo- och byggemenskaper bör kunna ha en given plats på den svenska bygg- och bostadsmarknaden. Utskottet anser emellertid inte att det är en uppgift för riksdagen att föreslå detaljerade myndighetsuppdrag på detta område eller förorda omprioriterade forskningsinsatser i syfte att stärka bo- och byggemskapernas roll på bostadsmarknaden. När det sedan gäller de olika avvägningar som måste göras vid planering av nya bostadsområden är detta en uppgift för respektive kommun.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2013/14: C229 (MP, V) och 2013/14:C400 (S).

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om regleringen av kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Utskottet hänvisar till att riksdagen under hösten 2013 har antagit ett lagförslag från regeringen som syftar till att göra regleringen av kommunernas bostadsförsörjningsansvar tydligare.

Jämför reservationerna 20 (MP) och 21 (V).

Motionerna

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att det bör införas krav på kommunala boendeplaneringsprogram. Programmen ska vara heltäckande och övergripande samt ta upp såväl planer för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service, infrastruktur och omgivande miljö. Programmen ska redovisas för regeringen via länsstyrelserna.

Jan Lindholm m.fl. (MP) hänvisar i motion 2013/14:C205 till FN-deklarationens och regeringsformens formuleringar om rätten till boende. Motionären framhåller att det är nödvändigt med en granskning av hur kommunerna uppfyller sitt bostadsförsörjningsansvar utifrån den hemlöshet som drabbar många människor. Förslaget i motionen innebär att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med ett förslag till lagstiftning som klargör hur allas rätt till bostad ska utövas i Sverige. Ett motsvarande förslag finns även i motion 2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP).

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen i olika avseenden följer av flera lagar, bl.a. kommunallagen, socialtjänstlagen och plan- och bygglagen. En särskild reglering av frågan finns i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. I lagen föreskrivs bl.a. att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Vid planeringen av bostadsförsörjningen ska kommunen, om det behövs, samråda med andra kommuner som berörs av planeringen. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Länsstyrelserna ska ge kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen. En kommun ska lämna regeringen de uppgifter om kommunens bostadsförsörjningsplanering som regeringen begär.

Vidare finns i lagen bestämmelser om kommunal bostadsförmedling. Utskottet återkommer till denna fråga nedan i ett särskilt avsnitt.

Lagändringar den 1 januari 2014

Riksdagen beslutade den 13 november 2013 att anta ett förslag från regeringen om bl.a. ändringar i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (prop. 2012/13:178, bet. 2013/14:CU5, rskr. 2013/14:39). Ändringarna innebär att innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen preciseras. Nytt är att kommunerna i riktlinjerna ska redovisa hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen ska liksom andra regionala organ ges möjlighet att yttra sig över kommunens planering av bostadsförsörjningen. Om en kommuns riktlinjer inte innehåller uppgifter om hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen ska regeringen ha en möjlighet att förelägga kommunen att ta fram nya riktlinjer.

Riksdagsbeslutet innebär också att bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet införs i plan- och bygglagen som ett sådant allmänt intresse som kommunerna ska främja bl.a. vid planläggning. I de sammanhangen avses kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen vara ett vägledande underlag.

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan regleras kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen genom flera lagar och kommer särskilt till uttryck i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Civilutskottet och riksdagen har under hösten 2013 behandlat och antagit förslag från regeringen som syftar till att göra regleringen av kommunernas bostadsförsörjningsansvar tydligare. De aktuella motionsförslagen, som lades fram även föregående år, ger inte utskottet anledning att förorda en ny lagöversyn.

Motionerna avstyrks.

Kommunal bostadsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om skärpta krav på kommunal bostadsförmedling. Utskottet anser inte att förslagen om obligatoriska förmedlingar, kommunal förmedling av andrahandskontrakt samt om att alla hyresvärdar ska vara skyldiga att lämna sina lägenheter för kommunal förmedling bör genomföras.

Jämför reservation 22 (S, MP, V).

Gällande rätt

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Om två eller flera kommuner behöver en gemensam bostadsförmedling ska dessa kommuner anordna en sådan bostadsförmedling. Regeringen får förelägga en kommun att anordna kommunal bostadsförmedling.

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C448 ett tillkännagivande om att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar bör skärpas så att kommunerna tar ett större ansvar för att förmedla bostäder, antingen genom kommunala bostadsförmedlingar eller genom att erbjuda motsvarande service i annan form (yrkande 14). Vidare föreslås ett tillkännagivande med innebörden att regeringen bör uppmana kommuner med

bostadsbrist att starta en förmedling av andrahandskontrakt (yrkande 15). Motionärerna framhåller att andrahandsuthyrningen i dag ofta är godtycklig med stora risker för diskriminering.

Även enligt motion 2013/14:C350 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) bör alla kommuner, själva eller tillsammans med andra kommuner, bli skyldiga att inrätta en bostadsförmedling. Enligt motionärerna bör det dessutom gälla att såväl de allmännyttiga som de privata hyresvärdarna ska vara skyldiga att anmäla lediga lägenheter till förmedlingen.

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att alla kommuner ska vara skyldiga att i egen regi, eller genom regional samverkan, ordna en bostadsförmedling som har transparenta regler och som förmedlar flertalet allmännyttiga och privata lägenheter (yrkande 7). Enligt motionen bör regeringen även utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling och uthyrning av lägenheter i andra hand (yrkande 30). Motionärerna anser att en sådan förmedlingsverksamhet skulle minska riskerna för att människor drabbas av ocker i form av oskäligen dyr och orimligt dyra förmedlingsavgifter.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet har under flera år behandlat och avstyrkt motsvarande motionsförslag om bl.a. obligatoriska kommunala bostadsförmedlingar, kommunal förmedling av andrahandskontrakt och krav på att alla hyresvärdar ska vara skyldiga att anmäla sina lediga lägenheter till kommunal förmedling. Utskottet har tydligt redovisat sin inställning att sådana krav inte bör införas.

Utskottet, som inte har ändrat uppfattning, avstyrker även de nu aktuella motionerna.

Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag som gäller allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Utskottet ställer sig avvisande till förslag om krav på kommunerna att inrätta och behålla bolag samt om ändrade principer för bolagens verksamhet. När det gäller förslag om vissa regler i den nuvarande lagstiftningen anser utskottet att en utvärdering bör avvaktas.

Jämför reservationerna 23 (MP), 24 (SD) och 25 (V).

Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Enligt lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag avses med ett sådant bolag ett aktiebolag som en kommun eller flera kommuner gemensamt har det bestämmande inflytandet över och som i allmännyttigt syfte

1. i sin verksamhet huvudsakligen förvaltar fastigheter i vilka bostadslägenheter upplåts med hyresrätt
2. främjar bostadsförsörjningen i den eller de kommuner som är ägare till bolaget
3. erbjuder hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

Vidare anges bl.a. att ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer.

Lagen innehåller även särskilda bestämmelser om värdeöverföringar från ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag. Sådana värdeöverföringar får under ett räkenskapsår inte överstiga ett belopp som motsvarar räntan på det kapital som kommunen eller kommunerna vid föregående räkenskapsårs utgång har skjutit till i bolaget som betalning för aktier. Räntesatsen ska därvid utgöras av den genomsnittliga statslåneräntan under föregående räkenskapsår med tillägg av 1 procentenhet. Vidare anges att värdeöverföringar under ett räkenskapsår inte får överstiga ett belopp som motsvarar hälften av bolagets resultat för föregående räkenskapsår. Det finns emellertid i lagen vissa undantag från dessa begränsningar av värdeöverföringarna som bl.a. avser nettoöverskott som uppkommit vid avyttring av fastigheter.

Motionerna

I fem motioner behandlas olika frågor som gäller de allmännyttiga kommunala aktiebolagens verksamhet. Det gäller krav på kommunerna att inrätta och behålla bolag, ändrade principer för bolagens verksamhet, värdeöverföringar från bolagen samt hyresgästernas inflytande i bolagen.

Krav på att inrätta och behålla bolag

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att det ska finnas minst ett allmännyttigt bostadsföretag i varje kommun (yrkande 6). De kommuner som i dag saknar ett sådant företag bör ges ansvar för att på sikt bygga upp ett.

Teres Lindberg (S) föreslår i motion 2013/14:C423 yrkande 1 ett tillkännagivande till regeringen om att en lagöversyn bör göras för att i framtiden skydda allmännyttan och dess hyresgäster från oåterkalleliga privatiseringar och utförsäljningar orsakade av tillfälliga politiska majoriteter.

Ändrade principer för bolagens verksamhet

Jan Lindholm (MP) framhåller i motion 2013/14:C468 att situationen på dagens bostadsmarknad och värdestegringarna för ägda bostäder lett fram till abnorma hyresnivåer för hyresrätter. Vidare anför motionären att EU-rätten endast ger Sverige en möjlig lösning om man vill undanta allmännyttans bostäder från marknadens prisdrivande mekanism, och det är att förvalta dem med sociala förturer. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör låta utreda hur de kommunala fastighetsbolagen ska kunna ombildas till bolag med sociala förturer (yrkande 1).

Värdeöverföringar från bolagen

Carina Herrstedt och Markus Wiechel (båda SD) föreslår i motion 2013/14:C285 ett tillkännagivande om behovet av justeringar i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Motionärerna anser att 4 § i lagen bör ändras så att överföringar av nettoöverskottet förbjuds vid avyttringar från kommunala bostadsaktiebolag. Överskottet ska i stället gå till underhåll av fastigheterna.

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 22 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med lagförslag med innebörden att vinster som görs i kommunala bostadsbolag bör stanna i verksamheten.

Marietta de Pourbaix-Lundin (M) föreslår i motion 2013/14:C368 att regeringen ska se över de nuvarande reglerna, som begränsar aktieutdelning från kommunala bostadsbolag. Motionären framhåller särskilt att det i dag inte är möjligt att skjuta upp uttaget av vinster till ett senare år.

Hyresgästernas inflytande

I partimotion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) framhåller motionärerna att den nuvarande lagstiftningen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag inneburit att hyresgästernas inflytande i samband med försäljning, vinstuttag och avsättningar till underhåll har begränsats. Regeringen föreslås därför återkomma med förslag om hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i företagen (yrkande 36).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet vill inledningsvis påminna om att lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag trädde i kraft först 2011 och att någon egentlig utvärdering av lagen ännu inte genomförts. Boverket har emellertid regeringens uppdrag att följa effekterna och konsekvenserna av den nya lagstiftningen på hyresbostadsmarknaden med sikte på en framtida utvärdering. I mars 2013 redovisade Boverket en första uppföljning (rapport 2013:15) och konstaterade då bl.a. att den nya lagstiftningen ännu inte lett

till några betydande förändringar på hyresbostadsmarknaden. Av rapporten framgår att det i kommunerna och bolagen fortfarande pågår en anpassning efter det nya regelverket samt att Boverket avser att följa utvecklingen när det gäller bl.a. ägardirektiv, borgensavtal, värdeöverföringar och nyinvesteringar.

Utskottet kan konstatera att det finns skäl att avvakta med närmare ställningstaganden i vissa frågor om lagens tillämpning, medan andra frågor som aktualiseras i motionerna ligger utanför vad som regleras i lagen. Det sistnämnda gäller motionsförslag om krav på kommunerna att inrätta och behålla bostadsbolag i Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 respektive motion 2013/14:C423 (S) samt förslaget om ändrade principer för bolagens verksamhet i motion 2013/14:C468 (MP).

I fråga om krav på kommunerna att inrätta allmännyttiga bostadsbolag och behålla bolagen och deras fastigheter har utskottet vid flera tillfällen tidigare klart redovisat sin uppfattning att det är kommunerna själva som ska få ta ställning till frågor om innehav och försäljning. Utskottet står fast vid sin uppfattning att dessa frågor inte ska vara föremål för statlig reglering.

Något förslag med en inriktning motsvarande vad som förs fram i motion 2013/14:C468 (MP) har däremot inte tidigare behandlats av utskottet. Motionären föreslår att regeringen ska utreda hur de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen ska kunna ombildas till bolag med sociala förturer. Enligt motionen är en sådan förvaltning av bolagen det enda sättet att inom EU-rättens ram undvika de prisdrivande mekanismerna på bostadsmarknaden. Förslaget innebär, som utskottet uppfattar det, en övergång till den typ av regler och bostadsbestånd som i den bostadspolitiska debatten brukar kallas "social housing". Sådana regler förekommer i ett stort antal europeiska länder där hela eller delar av det offentligt ägda bostadsbeståndet förmedlas utifrån sociala eller ekonomiska kriterier. Det är exempelvis vanligt med villkor om att hushållets sammanlagda inkomst inte får överstiga ett visst belopp.

Civilutskottet vill framhålla att det under mycket lång tid har rått en bred politisk enighet om att det inte är önskvärt att introducera ett motsvarande regelsystem i Sverige. Det bör också framhållas att varken bolagen eller bostadsförmedlingarna i dag är förhindrade att förmedla vissa bostäder enligt ett förturssystem. Däremot skulle ett regelverk som utgår från att alla, eller huvuddelen av, de bostäder som ägs av allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag förmedlas på detta sätt få mycket långtgående konsekvenser på den svenska bostadsmarknaden. En sådan ordning skulle bl.a. riskera att leda till en ökad segregation. Utskottet avstyrker därför det aktuella förslaget.

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsförslag som gäller vissa regler i den nuvarande lagstiftningen om de allmännyttiga bolagen. Tre motioner innehåller förslag om förändringar i de regler som gäller för värdeöverföringar från bolagen och en motion tar upp reglerna om hyresgäst-

inflytande. Utskottet anser att eventuella överväganden om ändringar i lagstiftningen bör kunna anstå tills en utvärdering genomförts. Det är således rimligt att avvakta mer erfarenheter om hur lagen kommit att tillämpas i praktiken. Viss information i fråga om gjorda värdeöverföringar inhämtas emellertid årligen enligt bestämmelserna i förordningen (2011:1159) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag och redovisas för regeringen. Det får därför förutsättas att regeringen återkommer till riksdagen om dessa redovisningar skulle föranleda ändringar i lagstiftningen innan en bredare utvärdering genomförts.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsförslag om de allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolagen.

Allmännyttiga byggbolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om inrättande av allmännyttiga byggbolag. Utskottet anser inte att förslaget bör leda till några vidare överväganden.

Motionen

I motion 2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) framhåller motionärerna att kommunerna i dag har en underlägsen ställning i förhållande till de privata byggbolagen. Inrättande av allmännyttiga byggbolag skulle enligt motionen kunna bli en konkurrerande och kvalitetshöjande faktor på motsvarande sätt som de allmännyttiga bostadsföretagen har varit i förhållande till de privata hyresvärdarna. Enligt motionen försvårar emellertid EU-rätten inrättandet av allmännyttiga byggbolag. Mot denna bakgrund föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör undersöka möjligheten att i likhet med Finland söka dispens från EU:s konkurrensregler (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet förstår motionen innebär förslaget att kommunerna ska bilda särskilda bolag för att i egen regi exempelvis uppföra bostäder åt sina bostadsaktiebolag. Förslaget väcker en rad frågor om i vilken mån detta är förenligt med den kommunala kompetensen, konkurrenslagstiftningen och regleringen av hyresbostadsmarknaden. Som motionärerna själva påpekar kan frågan även ha en EU-rättslig dimension. Utskottet anser emellertid inte att dessa frågor bör leda till några vidare överväganden om allmännyttiga byggbolag.

Utskottet avstyrker det aktuella motionsförslaget.

Konsumentpolitiskt mål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nytt konsumentpolitiskt mål. Utskottet anser att det mål för området Konsumentpolitik som riksdagen fastställde hösten 2008 bör gälla även i fortsättningen.

Jämför reservation 26 (S, MP, V).

Bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 2007 att ändra det övergripande målet för politikområdet Konsumentpolitik från Trygga konsumenter som handlar hållbart till Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:CU1, rskr. 2007/08:106).

Med anledning av upphävandet av politikområdena beslutade riksdagen hösten 2008 om mål för området Konsumentpolitik. Det mål som beslutades är likalydande med det mål för konsumentpolitiken som fastställdes 2007 (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:118).

Motionerna

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anser i motion 2013/14:C280 yrkande 1 att ändringen 2007 av det konsumentpolitiska målet innebär att producenternas och näringslivets ansvar minskar på konsumenternas bekostnad och att det är beklagligt att begreppet hållbar konsumtion tagits bort från målet. Motionärerna föreslår att det nuvarande målet för området Konsumentpolitik upphävs och att i stället Trygga konsumenter som handlar hållbart införs som mål.

I motion 2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 3 föreslås att riksdagen ska besluta att det nuvarande målet för området Konsumentpolitik ersätts av målet Trygga konsumenter som handlar hållbart samt de delmål som föreslås i motionen. Motionärerna menar att det är nödvändigt att vidga det konsumentpolitiska målet för att det bättre ska svara mot motionärernas ambitioner på området. Ett likalydande förslag läggs även fram i motion 2013/14:C447 yrkande 1 av samma motionärer.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet ställde sig hösten 2007 bakom regeringens förslag till nytt mål för konsumentpolitiken (bet. 2007/08:CU1). Utskottet instämde även i vad regeringen framhållit om att det krävs ett grundläggande konsumentskydd och tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information om t.ex.

produkters pris och egenskaper, produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och vilken påverkan konsumtionen har på människor och miljö för att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val.

I budgetbetänkandet hösten 2008 stod utskottet fast vid sin uppfattning att det då gällande målet för konsumentpolitiken, och därmed även det likalydande föreslagna målet för området Konsumentpolitik, framstod som väl genomtänkt och välmotiverat. Liksom tidigare underströk utskottet att målet inte innebär någon försvagning av hållbarhetsaspekten (bet. 2008/09:CU1).

Därefter har utskottet i de fyra senaste årens budgetbetänkanden behandlat och avstyrkt motionsförslag motsvarande de nu aktuella om en återgång till det tidigare gällande målet (bet. 2009/10:CU1, bet. 2010/11:CU1, bet. 2011/12:CU1 och bet. 2012/13:CU1).

Utskottet vidhåller sin ovan redovisade uppfattning och anser således att det inte finns något skäl för riksdagen att ersätta det nu gällande konsumentpolitiska målet med det mål som förordas i motionerna. De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

Konsumentvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller konsumentvägledning.

Jämför reservationerna 27 (S, MP, V) och 28 (SD).

Bakgrund

Kommunernas arbete med konsumentvägledning är ett frivilligt åtagande, och verksamheten kan därmed variera mellan kommunerna i fråga om innehåll, omfattning och organisation. Ibland samarbetar flera kommuner genom att t.ex. ha gemensam konsumentvägledning. Inom ramen för den kommunala konsumentvägledningen kan det förekomma dels direktrådgivning, dvs. efterfrågestyrd information om konsumentlagar, stöd vid tvister, ekonomiska råd och köpråd direkt till en enskild konsument, dels långsiktigt förebyggande arbete, dvs. marknadsbevakning samt kontakter med och information till skolor, näringsliv och organisationer. Av den rapport som lämnades 2013 (rapport 2013:11 Kommunernas konsumentvägledning) framgår att 267 av landets 290 kommuner våren 2013 erbjöd konsumentvägledning. Det är åtta kommuner fler än förra året. Drygt 530 000 invånare i Sverige saknar tillgång till konsumentvägledning och motsvarande siffra förra året var 640 000.

Vid sidan av konsumentvägledningen är kommunerna, enligt 2 § skuld-saneringslagen (2006:548), skyldiga att inom ramen för socialtjänsten eller på annat sätt lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer. Konsumentverket ska stödja och ge vägledning i den budget- och skuldrådgivning som kommunerna ska svara för.

Utöver den kommunala konsumentverksamheten har olika självständiga rådgivningsbyråer inrättats på nationell nivå: Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Konsumenternas försäkringsbyrå, Konsumenternas energimarknadsbyrå samt Telekområdgivarna. Samtliga byråer finansieras av respektive bransch. Staten deltar, genom bl.a. Konsumentverket, som en av huvudmännen. Byråerna samarbetar i stor utsträckning, och de två förstnämnda har en gemensam webbplats. Byråerna har också ett nära samarbete med Konsumentverket och respektive sektorsmyndighet.

Enligt instruktionen för Konsumentverket ska myndigheten med utbildning och information stödja kommunernas konsumentverksamhet i frågor som rör konsumentskydd och konsumentlagstiftning. Konsumentverket följer vidare utvecklingen av konsumentverksamheten i kommunerna, och verket lämnar årligen en lägesbeskrivning av verksamheten.

Konsumentverket lämnar bl.a. på sin webbplats information om olika konsumentfrågor. På webbplatsen finns också utbildningsmaterial. Konsumentverket ger däremot inte någon enskild rådgivning till konsumenter. Konsument Europa, som är en fristående enhet inom Konsumentverket, lämnar dock enskild rådgivning vid handel över gränserna inom EU. Enheten arbetar även med att sprida information till konsumenter, bl.a. via föreläsningar, kampanjer, foldrar och sin webbplats. Konsument Europa finansieras till lika delar av Konsumentverket och Europeiska kommissionen.

Motionerna

I motion 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om vikten av att alla invånare har tillgång till en konsumentvägledare i sin kommun och att det är angeläget att det inrättas en konsumentrådgivning på internet.

Marie Nordén (S) anför i motion 2013/14:C364 att det borde vara ett obligatorium för kommunerna att ha konsumentvägledning. Ett tillkännagivande begärs i enlighet med detta.

I motion 2013/14:C440 av Markus Wiechel (SD) föreslås tillkännagivanden om att informationen till konsumenterna ska vara tydlig i de fall lån erbjuds (yrkande 1), att regeringen bör ta fram informationsmaterial för bättre utbildning kring låntagande och hushållsekonomi (yrkande 2) och att regeringen bör låta utreda hur ytterligare konsumentvägledning kan ges för att stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor (yrkande 3).

Budgetpropositionen

Av budgetpropositionen framgår att Konsumentverket under 2012 har genomfört organisationsförändringar i syfte att uppnå mer effektiva informations- och utbildningsinsatser. Arbetet med att ta fram ett mer lättillgängligt och flexibelt utbud till såväl vidareinformatörer som konsumenter i olika livssituationer har fortsatt, likaså informationsinsatserna via sociala medier. Arbete har även pågått med att utöka informationsutbudet, bl.a. med information inför bilköp.

Regeringen har för 2014 anslagit medel till Konsumentverket för att inrätta en gemensam kontaktpunkt för ett oberoende konsumentstöd i form av dels en konsumentupplysningstjänst per telefon, dels en webbaserad informationstjänst. Konsumenter bör kunna få svar på frågor om rättigheter och skyldigheter före och efter köp, men exempelvis också på frågor som rör hur konsumenter kan bidra till en mer hållbar konsumtion.

Konsumentverket ska samordna stödet i samarbete med övriga berörda myndigheter och samverkan bör eftersträvas med konsumentverksamheten i kommunerna liksom med ovan nämnda konsumentbyråer. Berörda myndigheter är, förutom de som är verksamma inom konsumentpolitiken, främst de som har uppdrag inom ramen för finansmarknads-, pensions-, it-, energi-, bostads-, miljö- och livsmedelspolitiken.

Konsumentupplysningstjänsten per telefon ska hanteras av Konsumentverket som ska kunna lämna svar på övergripande frågor. Frågor som kräver specialistkunskaper bör kopplas vidare till berörd konsumentbyrå respektive myndighet. Frågor som har lokal anknytning eller som kräver mer utredande insatser bör, där så är möjligt, med beaktande av att kommunernas konsumentverksamhet drivs på frivillig basis, kopplas till den kommunala konsumentvägledningen. Den kommunala konsumentvägledningen har vidare en betydelsefull roll när det gäller att ge stöd till konsumenter med särskilda behov, eftersom det personliga mötet ofta är avgörande i dessa fall.

När det gäller den webbaserade konsumentinformationen anser regeringen att webbtjänsten bör förmedla en samlad övergripande konsumentinformation och i övrigt länka vidare till relevanta aktörers webbplatser. En sådan lösning är mer kostnadseffektiv och begränsar risken för dubbelarbete och oklara ansvarsförhållanden. För att konsumenterna ska kunna känna igen sig bör dock konsumentinformationen presenteras på ett snarligt sätt oavsett var den finns.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, att det är viktigt att alla konsumenter har tillgång till en god konsumentvägledning. Att förenkla för konsumenter att vid behov få hjälp är enligt utskottet ett viktigt led i att

stärka deras förmåga att agera aktivt och väl avvägt. Att konsumenterna har en stark ställning när de agerar på olika marknader är viktigt för att dessa ska fungera väl.

Utskottet välkomnar därför att regeringen för 2014 anslagit medel till Konsumentverket för att inrätta en gemensam kontaktpunkt för ett oberoende konsumentstöd i form av dels en konsumentupplysningstjänst per telefon, dels en webbaserad informationstjänst. Satsningen, som är permanent, är den största konsumentsatsningen i Sverige på två decennier. Den gemensamma kontaktpunkten innebär i praktiken att det stöd som den kommunala konsumentvägledningen och de privata konsumentbyråerna ger blir lättare att marknadsföra. Enligt utskottets mening skapas en konsumentupplysning på konsumenternas villkor genom en statlig, kommunal och privat samverkan. En sådan konsumentupplysning kommer att resultera i ökad konsumentmakt och bättre fungerande marknader.

Vad gäller motion 2013/14:C440 vill utskottet lyfta fram att det på Konsumentverkets webbplats finns information om olika konsumentfrågor och ett omfattande utbildningsmaterial. Vidare vill utskottet peka på kommunernas skyldighet enligt skuldsaneringslagen att lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta personer.

Med det anförda anser utskottet att motionerna bör avslås.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Bostadspolitiskt mål, punkt 3 (S, MP, V)**

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Lars Eriksson (S) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen upphäver målet för Samhällsplanering, bostadsmarknad, byg-
gande och lantmäteriverksamhet och godkänner det bostadspolitiska mål
som föreslås i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,
2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2 och
2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Det finns ett stort behov av att återupprätta en statlig bostadspolitik med klart uttalade välfärdsambitioner, som samtidigt kan bidra till att ställa om bostadssektorn i en långsiktigt hållbar riktning. Bostadspolitiken måste möta de utmaningar som tar sig uttryck i bl.a. bostadsbrist, boendesegregation och otillräckliga insatser för att förnya bostadsbeståndet. Den nuvarande regeringen har under den senaste sjuårsperioden visat att man inte har förmåga att vidta nödvändiga åtgärder på dessa områden.

Vi anser att det behövs ett nytt bostadspolitiskt mål som ger uttryck för ett samhällsansvar och tydliga sociala ambitioner. Ett sådant mål klargör den politiska viljeinriktningen och har en viktig funktion för att precisera behovet av insatser och valet av politiska verktyg. Ett tydligt mål bidrar även till att de politiska ambitionerna vinner större genomslag då det uppmuntrar och vägleder övriga samhällsaktörer att vidta åtgärder i samma riktning. Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom ett bostadspolitiskt mål med följande formulering.

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå från människors efterfrågan och behov och bidra till jämlika förhållanden och särskilt

främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Riksdagen bör vidare upphäva det nuvarande målet för området Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet.

Det ovan anförda innebär ett bifall till förslagen i motionerna 2013/14: C431 (V) yrkande 1, 2013/14:C444 (S) yrkande 2 och 2013/14:C448 (S) yrkande 1.

2. Mål för bostadsproduktionen, punkt 4 (S)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C462 av Teres Lindberg m.fl. (S) och avslår motion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Bristen på bostäder ökar för varje år i stora delar av landet. I storstads- och tillväxtregionerna är bostadsbristen nu ett hot mot landets tillväxt. Det står helt klart att det krävs en påtagligt ökad bostadsproduktion om utvecklingen ska kunna vändas. I många kommuner ställs det upp mål för bostadsproduktionen som en redovisning av den politiska ambitionen och som en signal till marknaden. Under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden ställde regeringen även upp en nationell målsättning om att det skulle byggas 120 000 bostäder under perioden 2003–2006. Denna målsättning nåddes också med god marginal till följd av aktiva statliga insatser för att stimulera en nödvändig bostadsproduktion.

Vi anser att även den nuvarande regeringen tydligt bör redovisa vilken produktionsnivå som är rimlig att eftersträva på kort och medellång sikt. En sådan målsättning behöver inte fastställas genom ett riksdagsbeslut men kan fungera som ett instrument för uppföljning när de politiska ambitionerna ska ställas mot de åtgärder som har vidtagits och det faktiska utfallet. Regeringen bör även medverka till att det ställs upp regionala mål för bostadsproduktionen i de delar av landet där flera kommuner utgör en integrerad bostadsmarknad. Detta är särskilt angeläget i bl.a. Stockholmsregionen där flera kommuner varken tar ansvar för de egna kommuninvånarnas bostadsbehov eller för regionens bostadsförsörjning.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening tillkänna för regeringen. Det innebär ett bifall till motion 2013/14:C462 (S). Även motion 2013/14:C431 (V) yrkande 2 kan i viss mån anses vara tillgodosedd med det anförda.

3. Mål för bostadsproduktionen, punkt 4 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motion 2013/14:C462 av Teres Lindberg m.fl. (S).

Ställningstagande

Ett av de mest akuta problemen på bostadsmarknaden i dag är den tilltagande bostadsbristen. Samtidigt har bostadsbyggandet legat på en klart otillräcklig nivå sedan den borgerliga regeringen tillträdde 2006. Regeringen har helt överlåtit ansvaret för bostadsproduktionen till marknaden i en tid då det skulle krävas ett tydligt politiskt ansvarstagande och beslut om lämpliga stimulansåtgärder.

Det är nu helt nödvändigt att möta bostadsbristen med åtgärder som leder till ett ökat bostadsbyggande. För att klargöra den politiska ambitionen att få till stånd en kraftigt ökad nyproduktion av bostäder bör det sättas upp ett mål för bostadsbyggandet. Vänsterpartiet föreslår ett mål som innebär att det ska byggas 40 000 bostäder om året, varav en majoritet bör vara hyresrätter. För att detta mål ska kunna uppnås krävs en aktiv bostadspolitik och olika insatser från såväl statens som kommunernas sida.

Jag föreslår således att riksdagen genom ett tillkännagivande ställer sig bakom ett mål om 40 000 nya bostäder om året. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 yrkande 2. Det innebär att även motion 2013/14:C462 (S) kan anses bli tillgodosedd.

4. Bostadspolitikens inriktning, punkt 5 (S)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

- 2013/14:C272 av Åsa Lindestam och Thomas Strand (båda S),
 2013/14:C315 av Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda S),
 2013/14:C317 av Lars Johansson och Mattias Jonsson (båda S),
 2013/14:C325 av Johan Löfstrand m.fl. (S),
 2013/14:C356 av Anna Wallén m.fl. (S),
 2013/14:C357 av Adnan Dibrani m.fl. (S),
 2013/14:C363 av Jennie Nilsson m.fl. (S),
 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 13,
 2013/14:C454 av Lena Sommestad m.fl. (S),
 2013/14:C459 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),
 2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) yrkande 1 och
 2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4 och
 avslår motionerna
 2013/14:C217 av Barbro Westerholm (FP),
 2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 1,
 2013/14:C326 av Pyy Niemi m.fl. (S),
 2013/14:C332 av Jessica Polfjärd (M),
 2013/14:C352 av Lars Hjalmered och Hans Rothenberg (båda M),
 2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4,
 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35 och
 2013/14:So241 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

De motioner som utskottet har valt att behandla under rubriken Bostadspolitikens inriktning tar upp en rad problem som präglar den svenska bostadsmarknaden. Det gäller inte minst följderna av en tilltagande generell bostadsbrist, men även de särskilda problem som drabbar olika grupper på bostadsmarknaden. Det gäller också problem med ensidiga bostadsområden och en tilltagande boendesegregation, en ökad otrygghet i boendet och ökade boendekostnader. Gemensamt för flertalet av motionerna är att de utmynnar i slutsatsen att det behövs en omläggning av bostadspolitikens inriktning om problemen ska kunna få sin lösning.

Regeringen har inte alls förmått möta de ökande problemen på bostadsmarknaden med åtgärder. De få förslag som lett fram till beslut har antingen haft fel inriktning eller i efterhand visat sig vara verkningslösa. I övrigt har regeringens bostadspolitik i huvudsak varit inriktad på att utreda – och att sedan utreda på nytt. Vår slutsats är därför att det inte bara behövs en statlig bostadspolitik med en ny inriktning utan att det också behövs en aktiv bostadspolitik som vågar ta steget från utredande till handling.

Bostadsbristen riskerar att hämma tillväxten i landet, minska rörligheten och försvåra matchningen på arbetsmarknaden. Den hindrar unga att flytta till sin studieort eller skaffa sin första egna bostad. Den hindrar äldre att

hitta en bostadslösning som passar de förändrade behoven. Den försvårar för nyanlända invandrare att etablera sig i det svenska samhället och skapar segregerade bostadsområden. Bostadsbristen är kort sagt det problem som måste stå i fokus för en ansvarsfull statlig bostadspolitik.

Det är nödvändigt att de bostadspolitiska åtgärderna först inriktas på de mest akuta behoven. Det gäller att snabbt minska bristen på studentbostäder och små hyresrätter. Varje höst kommer rapporter om studenter som tvingas bo i tält eller sovsalar i samband med terminsstarten. Det är naturligtvis inte acceptabelt att regeringen hittills inte har tagit detta problem på tillräckligt allvar. Inte heller problemet med ungdomar som saknar möjlighet att flytta hemifrån och komma in på den ordinarie bostadsmarknaden har lett till några verkningfulla åtgärder under senare år. Vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att ta sig an dessa problem. I motioner från Socialdemokraterna har förslag lagts fram om ett investeringsstöd för att snabbt kunna få i gång byggandet av studentbostäder och hyresbostäder som passar för bl.a. unga hushåll.

Den statliga bostadspolitiken måste också kunna hantera de stora variationerna mellan bostadsmarknaderna i olika delar av landet. Problemen i Stockholmsområdet och övriga tillväxtområden är givetvis en angelägenhet även för den statliga bostadspolitiken, men väl så viktigt är att problem i övriga delar av landet ägnas stor uppmärksamhet. Det är då nödvändigt att utgå från bostadspolitikens starka koppling till bl.a. arbetsmarknads- och näringslivspolitik. Regional tillväxt förutsätter både arbetsplatser och bostäder som underlättar den geografiska rörligheten.

En ny social bostadspolitik måste uppmärksamma den tilltagande boendesegregationen och finna lämpliga motmedel. Det måste finnas bostäder som kan efterfrågas också av hushåll med låga inkomster. Hemlöshetsproblematiken är en fråga som inte bara kan lösas med utgångspunkt från bostadspolitiken, men en trygg bostad är en förutsättning för att andra stödåtgärder ska bli framgångsrika. Bostadsmarknaden måste också anpassas till en allt större andel äldre i befolkningen. Detta ställer både krav på tillgänglighetsanpassning i det ordinarie bostadsbeståndet och ett tillräckligt utbud av olika typer av bostäder för äldre.

Vi vill se variationsrika bostadsområden och attraktiva blandade bostadsmiljöer med olika upplåtelse- och boendeformer med såväl villor och radhus som flerbostadshus. Därför är det viktigt med neutrala villkor mellan upplåtelseformerna. Framför allt behöver villkoren för hyresrätten ses över. De senaste årens politik har lett till att antalet hyresbostäder genom omvandlingar minskat påtagligt på vissa orter. Samtidigt har tillskottet av nya hyresbostäder varit otillräckligt. Som framhålls i flera motioner är ett tillräckligt utbud av hyresrätter av central betydelse för en fungerande bostadsmarknad och även för rörligheten på arbetsmarknaden. Det är därför nödvändigt att inrikta bostadspolitiken på åtgärder som kan stärka hyresrättens ställning och öka produktionen av nya hyresbostäder.

Bostadspolitiken måste även ta sig an övriga problem som har orsakats av ett otillräckligt bostadsbyggande. Ett sådant problem som inte har ägnats tillräcklig uppmärksamhet i den statliga bostadspolitiken gäller utvecklingen på småhusmarknaden. Under det senaste året har nyproduktionen av småhus fallit mycket kraftigt i landet som helhet. Samtidigt är prisnivån på villor och radhus på tillväxtorterna numera så hög att hushåll med normala inkomster har mycket svårt att finansiera ett köp. Många, inte minst barnfamiljer, önskar ett marknära boende med egen trädgård. Det är angeläget att möjligheten att bo i ett egenägt småhus inte begränsas till hushåll med mycket höga inkomster. Vi anser därför att det är dags att initiera en egnahemsrörelse för 2000-talet med inspiration från de satsningar som gjordes under 1900-talet på egnahem för vanliga människor.

Bostadspolitiken kan emellertid inte bara inriktas på nyproduktion utan måste även bidra till att bostadsbeståndet rustas upp och uppfyller de nya kraven på energi- och miljöanpassning. Miljonprogrammets bostadsområden står inför ett omfattande upprustningsbehov. Detta är i första hand ett ansvar för fastighetsägarna men det är nödvändigt att staten ser över olika regelverk för att underlätta finansieringen och genomförandet av upprustningen. Det är också nödvändigt att kommunerna bidrar till att rusta upp bostadsområdena för att skapa en ökad trygghet och minskad segregation.

Bostadspolitiken måste givetvis ta sig an ytterligare en rad frågor utöver dem som kortfattat kommenterats ovan. Dessa frågor behandlas av utskottet under andra rubriker i detta betänkande och i andra betänkanden. Vad vi nu anfört om bostadspolitikens allmänna inriktning bör emellertid riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till motionerna 2013/14:C272 (S), 2013/14:C315 (S), 2013/14:C317 (S), 2013/14:C325 (S), 2013/14:C356 (S), 2013/14:C357 (S), 2013/14:C363 (S), 2013/14:C448 (S) yrkande 13, 2013/14:C454 (S), 2013/14:C459 (S), 2013/14:C467 (S) yrkande 1 och 2013/14:N414 (S) yrkande 4. Även flera av de övriga motioner som behandlas i denna del av utskottets betänkande kan emellertid i stor utsträckning anses bli tillgodosedda genom tillkännagivandet.

5. Bostadspolitikens inriktning, punkt 5 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4 och

2013/14:So241 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

- 2013/14:C217 av Barbro Westerholm (FP),
2013/14:C272 av Åsa Lindestam och Thomas Strand (båda S),
2013/14:C315 av Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda S),
2013/14:C317 av Lars Johansson och Mattias Jonsson (båda S),
2013/14:C325 av Johan Löfstrand m.fl. (S),
2013/14:C326 av Pyry Niemi m.fl. (S),
2013/14:C332 av Jessica Polfjärd (M),
2013/14:C352 av Lars Hjalmered och Hans Rothenberg (båda M),
2013/14:C356 av Anna Wallén m.fl. (S),
2013/14:C357 av Adnan Dibrani m.fl. (S),
2013/14:C363 av Jennie Nilsson m.fl. (S),
2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35,
2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 13,
2013/14:C454 av Lena Sommestad m.fl. (S),
2013/14:C459 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),
2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) yrkande 1 och
2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Det är dags att återupprätta den statliga bostadspolitiken och lägga om inriktningen till en socialt, ekonomiskt och ekologiskt ansvarstagande politik. Under åren med en borgerlig regering har det i princip helt saknats politiska ambitioner och initiativ som kan bidra till en fungerande bostadsmarknad. Detta har medfört en klar förskjutning från en socialt inriktad bostadspolitik till en marknadsinriktning där bostaden har kommit att betraktas som en vara bland andra. I sin förlängning innebär denna politik en ökad boendesegregation och att vi snabbt närmar oss det som brukar benämnas "social housing" för människor med låga inkomster.

Det är en regerings uppgift att låta bostadspolitikens sociala, ekologiska och ekonomiska dimensioner komma till uttryck i konkreta förslag och åtgärder. När nu sådana förslag och åtgärder uteblivit, eller inte fått avsedd effekt, bör riksdagen ta initiativ till en aktiv bostadspolitik med en ny inriktning. I motioner som väckts under årets allmänna motionstid finns förslag om sådana initiativ. Det gäller både motioner som behandlas i detta betänkande och de motioner som är mer inriktade på bostadspolitikens ekologiska dimension och kommer att behandlas i ett annat sammanhang. De motioner som utskottet har valt att behandla under rubriken Bostadspolitikens inriktning bör föranleda ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en ny inriktning av bostadspolitiken. I de tre motioner från Miljöpartiet som behandlas i detta avsnitt framhålls vissa frågor som bör ägnas särskild uppmärksamhet.

En central del i en socialt inriktad bostadspolitik är att alla människor som önskar det ska ha möjlighet att bo i egen bostad. En tilltagande bostadsbrist och ett helt otillräckligt bostadsbyggande har gjort att detta mål

kommit allt längre från att bli uppfyllt. Det är särskilt studenterna och de unga hushållen som har drabbats av bostadsbristen under de senaste åren. Bostadsbristen har också ett klart samband med hemlöshetsproblematiken. Visserligen har hemlöshet ofta sin grund i problem med missbruk eller psykiska funktionsnedsättningar som kräver stöd från samhället sida, men en trygg bostad är en förutsättning för att dessa åtgärder ska bli framgångsrika. I grunden handlar således hemlösheten om tillgången på bostäder. En socialt inriktad bostadspolitik som kan stimulera ett ökat bostadsbyggande och bidra till inkluderande bostadsområden är därför en nödvändighet.

I en partimotion från Miljöpartiet beskrivs de problem som gör sig särskilt gällande i många miljonprogramsområden. Den fysiska miljön i dessa områden präglas ofta av ensidighet både när det gäller arkitektur och lägenhetstyper. Det finns också stora brister i utbudet av service och kultur, och boendemiljön påverkas ibland negativt av omgivande motorleder. Områdena präglas ofta av en social ensidighet med en etnisk och ekonomisk segregation. Det måste vara en central uppgift för en socialt inriktad bostadspolitik att bidra till att minska segregationen och förbättra boendemiljön i dessa områden. Vid såväl nybyggnation som ombyggnader bör man sträva efter att uppnå en bra blandning av bostäder när det gäller bl.a. upplåtelseform, storlek och standard. Satsningarna måste utgå från behovet hos dem som redan bor i området, t.ex. ungdomar som vill flytta hemifrån eller stora familjer som behöver större yta. Nya och ombyggda bostäder kan emellertid också bli ett effektivt verktyg för att minska segregationen. Exempelvis skulle en satsning på studentbostäder kunna locka nya boende till områdena och knyta samman staden. Nya möten skulle komma till stånd som på sikt kan ge förutsättningar för ett stärkt lokalt näringsliv, nya jobb, kulturverksamheter m.m.

Som framhålls i motionerna måste fokus i bostadspolitiken nu också läggas på att förbättra villkoren för hyresrätten och öka byggandet av hyresbostäder. På kort sikt är hyresrätten den upplåtelseform som ger bäst förutsättningar att uppfylla det bostadspolitiska målet om en egen bostad. Det krävs därför initiativ från regeringens sida som kan leda till ökad produktion av hyresrätter. En möjlighet är att samla de berörda parterna, dvs. representanter för bl.a. byggherrar och byggare, för att få fram lösningar som är kostnadseffektiva och som kan svara mot efterfrågan.

Avslutningsvis vill jag ta upp ytterligare en dimension som måste beaktas bättre i bostadspolitiken, nämligen de stora regionala skillnaderna på bostadsmarknaden. Den statliga bostadspolitiken måste kunna hantera såväl de problem som beror på överhettad tillväxt som de särskilda problemen i landets glesbygder och på orter med ett vikande befolkningsunderlag.

Vad jag ovan anfört om bostadspolitikens inriktning med anledning av Miljöpartiets partimotion 2013/14:C419 yrkande 4 samt motionerna 2013/14:C219 (MP) yrkande 1 och 2013/14:So241 (MP) yrkande 2 bör riksdagen

som sin mening ge regeringen till känna. Det föreslagna tillkännagivandet innebär att ytterligare ett antal av de motioner som behandlas i detta avsnitt av betänkandet får anses vara tillgodosedda.

6. Bostadspolitikens inriktning, punkt 5 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35 och avslår motionerna

2013/14:C217 av Barbro Westerholm (FP),

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 1,

2013/14:C272 av Åsa Lindestam och Thomas Strand (båda S),

2013/14:C315 av Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda S),

2013/14:C317 av Lars Johansson och Mattias Jonsson (båda S),

2013/14:C325 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2013/14:C326 av Pyy Niemi m.fl. (S),

2013/14:C332 av Jessica Polfjärd (M),

2013/14:C352 av Lars Hjalmered och Hans Rothenberg (båda M),

2013/14:C356 av Anna Wallén m.fl. (S),

2013/14:C357 av Adnan Dibrani m.fl. (S),

2013/14:C363 av Jennie Nilsson m.fl. (S),

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 4,

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 13,

2013/14:C454 av Lena Sommestad m.fl. (S),

2013/14:C459 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S) yrkande 1,

2013/14:So241 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 2 och

2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Sverige behöver en ny bostadspolitik med höga ambitioner. Alla människor ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en trygg boendemiljö. Så är det inte i bostadsbristens Sverige. Bostaden måste därför ses som en social rättighet och bostadspolitiken måste vara en grundläggande del av den generella välfärdspolitiken.

Vänsterpartiet har lagt fram förslag om en bostadspolitik med en helt annan inriktning än den som bedrivits under de sju senaste åren. Det handlar om ett nytt statligt och kommunalt ansvarstagande på en bostadsmarknad som i dag till stor del styrs av marknadskrafterna. Vi föreslår en rad

konkreta åtgärder, bl.a. ett investeringsstöd till byggande av hyresrätter, ett upprustningsprogram för flerbostadshus i bl.a. miljonprogramsområdena, lagändringar för att få en rättvisare hyresmarknad och en bostadsplanering med större miljöhänsyn. Dessa konkreta förslag behandlas i andra delar av detta betänkande och i andra betänkanden. I det nu aktuella avsnittet med rubriken Bostadspolitikens inriktning behandlas endast ett av Vänsterpartiets förslag. Förslaget tar emellertid sin utgångspunkt i en mycket central fråga, nämligen behovet av en social bostadspolitik som kan medverka till att bryta boendesegregationen.

I Sverige ökar orättvisorna. Konsekvenserna av samhällets växande klyftor avspeglas tydligt i boendet. Människors ekonomiska och sociala villkor avslöjas av vilket område de bor i. Den svenska bostadsmarknaden är segregerad, dvs. olika befolkningsgrupper bor fysiskt åtskilda från varandra, men den är också segmenterad. Det betyder att de olika upplåtelseformerna i hög grad är geografiskt åtskilda. De med lägst inkomster bor oftast i hyresrätter. Personer med utländsk bakgrund bor ofta i hyresrätt, medan de som bor i villa till största delen har svensk bakgrund.

Ett sätt att angripa denna segmentering av bostadsmarknaden är att öka blandningen av upplåtelseformerna i olika bostadsområden. Det kan enklast göras i samband med planeringen av nya bostadsområden. För att skapa fler bostadsområden med blandade boende- och upplåtelseformer bör också kompletteringsbebyggelse användas i större utsträckning så att det byggs fler hyresrätter i utpräglade villaområden och områden där bostadsrätter dominerar. På motsvarande sätt är det önskvärt att villor, radhus och bostadsrätter byggs i områden som domineras av hyresrätter.

En social bostadspolitik kräver att vi motverkar marknadshyror och satsar på blandade upplåtelseformer. Det kräver en påtaglig omläggning av den bostadspolitik som bedrivs av regeringen och av borgerligt styrda kommuner. Denna politik har ensidigt fokus på att genomföra ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt. Det är en politik som leder till att bostaden blir en handelsvara i stället för en social rättighet.

Boendet och bostadspolitikerna handlar emellertid inte enbart om själva bostaden utan också om hur det fungerar där man bor med skola, vård, omsorg, kommunikationer och service. För att komma till rätta med boendesegregation krävs kraftfulla satsningar på att stärka välfärden, på att garantera rätten till arbete och på att bekämpa rasism och diskriminering. En politik för att utjämna klyftorna är också en politik för att komma till rätta med boendesegregationen.

Mot denna bakgrund bör en parlamentarisk utredning tillsättas i syfte att föreslå åtgärder som kan motverka boendesegregationen. Detta bör riksdagen, med bifall till Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 yrkande 35, som sin mening ge regeringen till känna.

En stor del av det som anförs i övriga motioner som behandlas under rubriken Bostadspolitikens inriktning sammanfaller med inriktningen på Vänsterpartiets förslag om konkreta åtgärder för ökat bostadsbyggande och en stärkt ställning för hyresrätten. De nu aktuella motionerna behöver därför inte läggas till grund för något tillkännagivande.

7. Individuella avtal om hyror med presumtionsverkan, punkt 6 (S, MP, V)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Lars Eriksson (S) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 22.

Ställningstagande

Hyrorna på hyresbostadsmarknaden bestäms sedan lång tid tillbaka inom ramen för det s.k. bruksvärdessystemet. Delvis nya regler för hyressättningen trädde i kraft så sent som 2011. Dessa regler, som hade brett stöd av hyresbostadsmarknadens parter, innebar i huvudsak att det väl etablerade bruksvärdessystemet behölls.

Det är mot denna bakgrund olyckligt om regeringen överväger olika förändringar i det nuvarande systemet som kan leda till en övergång till s.k. marknadshyror, dvs. regler som innebär att hyrorna styrs av tillgång och efterfrågan. Sådana överväganden skapar oro bland många människor för att hyresrätten i framtiden kommer att bli en dyrare och otryggare boendeform.

Ett exempel på förändringar som skulle riskera att leda till ett systemskifte vad gäller hyressättningen är det förslag om individuellt avtalade s.k. presumtionshyror som presenterades i en av regeringens utredningar och som enligt uppgift i budgetpropositionen var föremål för fortsatt beredning. Regeringen har helt nyligen meddelat att denna beredning nu avbryts och att en ny utredning om hyressättningssystemet kommer att tillsättas.

Vi anser mot denna bakgrund att det finns skäl för riksdagen att i ett tillkännagivande till regeringen framhålla att grunderna i det nuvarande systemet för hyressättning måste värnas. Inriktningen på fortsatta överväganden om hyresbostadsmarknaden måste vara att hyresrättens ställning på bostadsmarknaden behöver stärkas och att hyresgästernas ställning inte får försvagas.

Det vi nu anfört bör riksdagen som sin mening tillkänna för regeringen. Det innebär ett bifall till motion 2013/14:C448 (S) yrkande 22.

8. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 (S)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C287 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (båda S),

2013/14:C354 av Agneta Gille m.fl. (S) och

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Under denna rubrik behandlas förslag från tre socialdemokratiska motioner. Två av motionerna behandlar främst möjligheten att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter. Den tredje motionen, 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl., är en bostadspolitisk kommittémotion som innehåller ett stort antal förslag om olika åtgärder som kan bidra till en rättvisare och bättre fungerande bostadsmarknad. Under den nu aktuella rubriken behandlas endast två av dessa förslag.

När det först gäller möjligheten att införa ett investeringsstöd hänvisar vi främst till det konkreta förslag om att redan 2014 inrätta en byggbonus för produktion av studentlägenheter och små hyreslägenheter som lagts fram i Socialdemokraternas budgetmotion samt i motionerna 2013/14:C444 och 2012/13:C448 av Veronica Palm m.fl. (S). Dessa förslag behandlas i första delen av detta betänkande som gäller anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18.

De två nu aktuella förslagen i motion 2013/14:C448 – yrkandena 5 och 6 – gäller möjligheten att införa ytterligare stimulanser för nyproduktion av bostäder. Byggbranschen har signalerat att en injektion för att stimulera och få fart på byggandet skulle kunna vara skillnaden mellan att satsa eller inte satsa på byggprojekt. Vilka stimulanser som skulle kunna vara aktuella vill vi se över, bl.a. genom samtal med branschorganisationerna.

Vidare bör problemet med finansiering av nyproduktionen ägnas mer uppmärksamhet. De långa produktionstiderna från idé till färdigställda bostäder gör att investeringarna hålls tillbaka. Vår bedömning är att det finns anledning att överväga hur statliga garantier vid nyproduktion kan utvecklas för att ytterligare bidra till ett ökat byggande. Genom kreditgarantier skulle man kunna minska risken i bostadsinvesteringarna och därmed ge byggherren tillgång till finansiering på bättre villkor. Vi föreslår därför att

en statlig förhandlingsperson ges i uppdrag att i dialog med bostadsmarknadens parter och centrala aktörer på finansmarknaderna se över förutsättningarna för hur garantisystemet skulle kunna understödja ett ökat bostadsbyggande till lägre byggkostnader. Rätt utformat kan systemet också ge starkare drivkrafter för ökad produktivitet och kreativitet i byggsektorn. Med ett stärkt garantisystem ökar även förutsättningarna för mindre byggherrar att ta sig in på byggmarknaden och därmed bidra till ökad konkurrens.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 2013/14: C287 (S), 2013/14:C354 (S) och 2013/14:C448 (S) yrkandena 5 och 6 som sin mening tillkänna för regeringen.

9. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 – motiveringen (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Ställningstagande

Avsaknaden av en statlig bostadspolitik har bidragit till en bostadsproduktion som både är otillräcklig och har en felaktig inriktning. Det byggs för få bostäder som tar till vara de senaste årens teknikutveckling när det gäller energisnålt byggande och miljövänlig produktion. Det byggs också för få bostäder som utgår från studenternas och de unga hushållens behov. Det krävs därför ett statligt ansvarstagande för att få i gång ett tillräckligt byggande av bostäder som svarar mot dagens krav. Åtgärderna behöver även inriktas på att sänka produktionskostnaderna. Det handlar då bl.a. om initiativ för en ökad konkurrens inom byggsektorn och att främja innovationer som gör det möjligt att bygga små, billiga och energieffektiva bostäder. Denna fråga behandlas bl.a. i Miljöpartiets budgetmotion 2013/14: Fi319.

Jag anser således att det finns ett påtagligt behov av ett större statligt ansvarstagande för bostadsproduktionens omfattning, utveckling och inriktning men är inte beredd att ställa mig bakom de nu aktuella motionsförslagen om ett nytt investeringsstöd m.m. Det betyder dock inte att Miljöpartiet helt utesluter att någon form av riktade subventioner kan behöva användas för att få i gång ett tillräckligt byggande av exempelvis äldre- och studentbostäder.

10. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 – motiveringen (SD)

av Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Bostadsbyggnadssubventioner bör endast kunna komma i fråga som en tillfällig lösning för att påverka sektorn och få i gång byggandet. De nu aktuella förslagen från Socialdemokraterna har emellertid inte en inriktning som jag kan ställa mig bakom. Oövertänkta subventioner riskerar att sned-

vrida konkurrensen, vilket varken är bra för branschen eller för samhället i stort. Det långsiktigt enda hållbara sättet att få i gång bostadsbyggandet är genom förbättrade förutsättningar för byggföretag och byggherrar som gör det mer lönsamt att äga och producera lägenheter. En viktig del i detta arbete består i att se över och förenkla de statliga och kommunala regelsystemen för byggandet.

Sverigedemokraterna vill medverka till att skapa långsiktigt stabila villkor för byggande och bra förutsättningar för att investera i och förvalta fastigheter. När det gäller åtgärder som direkt kan bidra till lägre byggkostnader har vi lagt fram förslag om bl.a. en sänkning av stämpelskatten och byggmomsen. Dessa förslag behandlas emellertid inom riksdagen av finansutskottet.

Mot den redovisade bakgrunden anser jag att de nu aktuella S-motionerna bör avslås av riksdagen.

11. Statligt stöd till nyproduktion, punkt 7 – motiveringen (V) av Amineh Kakabaveh (V).

Ställningstagande

Vänsterpartiet har i sina partimotioner 2013/14:C386 och 2013/14:C431 föreslagit att det redan 2014 införs ett investeringsstöd som kan leda till ett ökat bostadsbyggande. Investeringsstödet syftar till att stimulera bostadsbyggande med inriktning mot miljövänliga hyresrätter. Även kooperativa hyresrätter och studentbostäder ska omfattas av stödet. Stödet, som inriktas på orter där efterfrågan är särskilt stor, ska förutsätta ett produktionskostnadstak och att fastigheterna görs energieffektiva. Bidrag ska kunna uppgå till 25 procent eller högst 300 000 kronor per lägenhet. Detta förslag behandlas emellertid i första delen av betänkandet, som avser anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18.

Med hänvisning till att det redan finns ett konkret förslag från Vänsterpartiet om investeringsstöd anser jag att de nu aktuella motionerna, som i mer allmänna ordalag förespråkar överväganden om någon form av statligt investeringsstöd eller utökade kreditgarantier, inte behöver ligga till grund för ett tillkännagivande till regeringen i frågan.

12. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 (S)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Ju401 av Börje Vestlund och Meeri Wasberg (båda S) yrkande 4, 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8 och 2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10 och avslår motionerna 2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6 och 2013/14:C412 av Kerstin Lundgren (C).

Ställningstagande

Miljonprogrammets bostadsområden stod en gång som symbol för utvecklingen av den generella välfärden, men har i dag snarare kommit att ses som en symbol för Sveriges accelererande boendesegregation. Det krävs nu insatser för att höja områdenas status och attraktivitet. En nödvändig upprustning av bostadsbeståndet är en del i detta arbete. Husen i landets miljonprogramsområden är nu över 50 år. På sina håll har underhåll och standardförbättringar uteblivit under lång tid. Omkring 650 000 lägenheter i miljonprogrammen står i dag orenoverade. Enligt olika beräkningar uppgår renoveringsbehovet till 240–300 miljarder kronor.

Det krävs omfattande åtgärder för att rusta upp miljonprogrammets bostäder till dagens krav på bl.a. standard, tillgänglighet och energieffektivitet. Dessa åtgärder är inte alltid företagsekonomiskt lönsamma och betalningsförmågan hos hyresgästerna kan också vara begränsad. Däremot kan åtgärderna vara klart samhällsekonomiskt lönsamma.

För att arbetet med upprustning av det aktuella bostadsbeståndet ska komma i gång föreslår vi att det inrättas ett system som innebär att staten, eventuellt tillsammans med den berörda kommunen, får ställa ut kreditgarantier för upprustning av flerbostadshus inom en ram på totalt 20 miljarder kronor. Detta skulle möjliggöra en upprustning av uppskattningsvis 60 000 lägenheter.

I många bostadsområden krävs det också omfattande insatser för att rusta upp den yttre miljön, inte minst för att skapa en större trygghet. Mörka parker och gångtunnlar är exempel på platser som gör att människor känner rädsla och upplever otrygghet. Här krävs att de berörda fastighetsägarna och kommunerna samverkar så att både bostadsfastigheterna och den yttre miljön kan åtgärdas i ett sammanhang.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen. Det innebär ett bifall till motionerna 2013/14:C448 (S) yrkande 8, 2013/14:N425 (S) yrkande 10 och 2013/14:Ju401 (S) yrkande 4. Övriga motionsförslag avstyrks.

13. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP) yrkande 6 och avslår motionerna

2013/14:Ju401 av Börje Vestlund och Meerri Wasberg (båda S) yrkande 4, 2013/14:C412 av Kerstin Lundgren (C),

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8 och

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

En stor del av de bostadsområden som uppfördes inom ramen för det s.k. miljonprogrammet har i dag ett omfattande upprustnings- och förnyelsebehov. Bostadsfastigheterna behöver rustas upp och framför allt förnyas med utgångspunkt i högt ställda krav på energieffektivitet och miljöanpassning. Bostadsområdena behöver en upprustning av den yttre miljön och kompletteringar när det gäller bl.a. service, kultur och arbetsplatser. Därutöver behöver en rad åtgärder vidtas för att bl.a. minska segregationen, motverka diskriminering och öka förtroendet för det offentliga samhällets olika representanter. Ett förslag till en sammanhållen politik för upprustning och hållbarhet i miljonprogramsområden har under höstens allmänna motions-tid lagts fram i Miljöpartiets partimotion 2013/14:C419. Motionen innehåller 39 förslag på åtgärder som kan bidra till en omfattande förnyelse av miljonprogramsområdena. När det gäller bostadsfastigheterna föreslår vi bl.a. att stöd till upprustning ska ges genom att det befintliga ROT-avdraget utvidgas och energianpassas. Inget av dessa förslag tas emellertid upp av utskottet under den nu aktuella rubriken. Förslagen behandlas dels av civilutskottet i andra delar av detta betänkande eller i andra betänkanden, dels av andra utskott i riksdagen.

I detta avsnitt tar utskottet emellertid upp ett förslag i motion 2013/14:C260 (MP) om att behovet av tillgänglighetsskapande åtgärder i flerbostads-husbeståndet, inte minst i miljonprogrammets bostadsområden. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom detta förslag som innebär att regeringen ska ta fram ett utvecklingsprogram, regler och stödformer för att påskynda arbetet med tillgänglighetsanpassningen av äldre bostäder. Dessa regler bör bl.a. innebära att installation av hiss blir ett villkor vid stöd till energieffektivisering och upprustning i miljonprogramsområdena.

Vad jag nu anfört om tillgänglighetsskapande åtgärder i bl.a. miljonprogrammets bostadsområden bör riksdagen med bifall till motion 2013/14: C260 (MP) yrkande 6 tillkännage för regeringen. Övriga motionsförslag som behandlas i detta avsnitt avstyrks med hänvisning till de mer omfattande förslag från Miljöpartiet om upprustning och hållbarhet i miljonprogramsområden som behandlas av riksdagen i andra sammanhang.

14. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 – motiveringen (SD)

av Björn Söder (SD).

Ställningstagande

Det omfattande upprustningsbehovet av miljonprogrammets flerbostadshus kommer att medföra mycket höga kostnader. Det innebär att både kommunala och privata bostadsbolag har stora utmaningar framför sig när det gäller att rusta upp ett hårt slitet bostadsbestånd. Sverigedemokraterna menar att det är nödvändigt att staten tar ett större ansvar i denna fråga genom att förbättra förutsättningarna för fastighetsägare att renovera sina bostadsfastigheter.

De nu aktuella motionsförslagen om bl.a. kreditgarantier skulle emellertid få mycket begränsad effekt för de berörda fastighetsägarna. Jag vill i stället hänvisa till de förslag som Sverigedemokraterna har lagt fram om att bl.a. införa ett system med skattefria underhållsfonder. Ärendefördelningen inom riksdagen innebär emellertid att våra förslag om förbättrade villkor för fastighetsförvaltningen behandlas av finansutskottet.

Jag avstyrker således de nu aktuella motionsförslagen och hänvisar till de förslag som Sverigedemokraterna lagt fram i syfte att underlätta upprustning av bl.a. miljonprogrammets bostadsbestånd.

15. Statligt stöd till upprustning i miljonprogramsområden, punkt 8 – motiveringen (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Ställningstagande

I de motioner som behandlas i rubricerat avsnitt i betänkandet föreslås bl.a. ett system med kreditgarantier för lån till upprustning av flerbostadshus i miljonprogrammets bostadsområden. Kreditgarantier syftar till att skydda bankerna från förluster till följd av långivningen och utgör således inte något egentligt stöd till fastighetsägarna och hyresgästerna i miljonprogrammets bostadsområden. Jag vill i stället framhålla att Vänsterpartiet i sin budgetmotion har föreslagit ett program som är inriktat på att ge verkligt stöd till upprustning av hyresbostäder. Vårt förslag om ett nytt upprustningsprogram för flerbostadshus skapar förutsättningar för att landets hyresgäster ska kunna bo i moderna, funktionella lägenheter med ökad till-

gänglighet samt med låg energiförbrukning och låga koldioxidutsläpp. Det föreslagna upprustningsstödet föreslås uppgå till 1,5 miljarder kronor 2014 för att sedan öka till 3 miljarder kronor 2015. Därutöver har vi föreslagit ett omfattande stöd för upprustning av välfärdslokaler och ett tillgänglighetsstöd på sammanlagt 5 miljarder kronor årligen som givetvis även kommer miljonprogrammets bostadsområden till del.

Vårt förslag om upprustningsstöd finansieras genom skattekreditering och behandlas därför av riksdagens finansutskott. Vi har även föreslagit att det 2014 införs ett särskilt bidrag till installation av hiss i flerbostadshus. Detta förslag har utskottet behandlat ovan i den del av betänkandet som gäller anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18.

Med hänvisning till att det redan finns konkreta förslag från Vänsterpartiet om upprustningsstöd för flerbostadshus och flera andra stödformer som kommer miljonprogramsområdena till del anser jag att de nu aktuella motionerna om kreditgarantier m.m. inte behöver ligga till grund för ett tillkännagivande till regeringen.

16. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (S)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 19 och avslår motionerna

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 15–18 och

2013/14:C434 av Göran Lindell och Karin Nilsson (båda C).

Ställningstagande

I motion 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheterna att på olika sätt ge stöd till vikande bostadsmarknader.

Många människor drömmer i dag om att kunna flytta ut på landsbygden eller stanna kvar i sin hembygd. Det finns ett behov av att bygga nya bostäder även i glesbygdsområden till följd av bl.a. nya möjligheter på arbetsmarknaden, förbättrade kommunikationer och ett ökat intresse för de kvaliteter som ett boende utanför tätorterna kan föra med sig. Kostnaden för att bygga ett eget hem på landsbygden blir vanligen lägre än kostnaden för en motsvarande bostad på en expansiv ort. Det gör att även hushåll med normala inkomster borde ha möjlighet att klara de utgifter som följer av att lånefinansiera byggandet av ett egna hem. Problemet är att kreditinsti-

tuten ofta inte beviljar lån eller att de ställer lånevillkor som det enskilda hushållet inte kan uppfylla. Kreditinstitutens ovilja att medge lån för byggande även till hushåll med en ordnad ekonomi är en följd av de ofta mycket låga marknadsvärdena för bostäder i glesbygdsområden. Även i samband med köp av äldre hus kan det uppstå motsvarande finansieringsproblem, särskilt om det krävs stora investeringar i upprustning.

Ett annat problem på de vikande bostadsmarknaderna gäller flerbostadshusen som ägs av de allmännyttiga kommunala bostadsbolagen. I och med att lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag trädde i kraft 2011 ska allmännyttan i hela landet bedriva sin verksamhet efter affärsmässiga principer med marknadsmässiga avkastningskrav. Ett särskilt problem har uppstått som en konsekvens av att de kommunala bostadsbolagen på svaga bostadsmarknader i många fall behöver skriva ner de bokförda fastighetsvärdena för att bättre harmonisera med de verkliga marknadsvärdena.

Vi anser att det finns ett stort behov att se över de problem på vikande bostadsmarknader som vi kortfattat berört ovan. Det gäller således dels problemen med att bygga och renovera egna hem, dels behovet av en ny reglering av förutsättningarna för bostadsbolag på svaga bostadsmarknader som harmoniserar med EU-rättens krav på konkurrensneutralitet. Civilutskottets majoritet har i sin behandling av vårt förslag hänvisat till en nyligen tillsatt utredning som delvis kommer in på dessa frågor. Vi anser emellertid att riksdagen genom ett tillkännagivande bör understryka att det är angeläget att förslag i frågan snarast kan presenteras.

Det vi ovan förordat innebär ett bifall till motion 2013/14:C448 (S) yrkande 19. Övriga motionsförslag avstyrks i den mån de inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda.

17. Svaga bostadsmarknader, punkt 9 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 15–18 och avslår motionerna 2013/14:C434 av Göran Lindell och Karin Nilsson (båda C) och 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 19.

Ställningstagande

I storstadsområdena och på andra tillväxtorter är bostadsmarknaden överhettad med omfattande bostadsbrist och stigande bostadspriser. I stora delar av landet ser emellertid problemen på bostadsmarknaden helt annor-

lunda ut. Det handlar här bl.a. om svårigheterna att finansiera en egen bostad och om stora ekonomiska problem för de allmännyttiga bostadsbolagen. Vänsterpartiet anser att det är hög tid att det tas ett samlat grepp om dessa frågor. Vi har därför i vår bostadspolitiska partimotion 2013/14:C431 föreslagit att regeringen skyndsamt ska ta fram en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygdskommunerna samt utarbeta ett sammanhållet bostadsprogram för svaga bostadsmarknader. Det räcker således inte med enstaka insatser utan det behövs en politik som säkerställer ett efterfrågestyrt byggande, en jämn och kostnadskontrollerad produktion med bra kvalitet och en strategi som ger lokala byggföretag konkurrensmöjligheter gentemot de stora regionala och nationella byggbolagen.

Det behövs vidare en samverkan mellan alla berörda parter för att hantera problemen på svaga bostadsmarknader. Befolkningsminskningen på dessa orter har skapat ett akut behov av att avveckla lägenheter, och inte sällan har bostadsföretagen svåra ekonomiska problem. För många kommuner och deras bostadsföretag blir detta en övermäktigt uppgift.

Även på orter med en svag bostadsmarknad finns det givetvis företag som är i behov av att rekrytera personal, och då är bostadsfrågan central. Det kan t.ex. vara svårt att få lån för att bygga en villa på orter med fallande bostadspriser. Det kan innebära att nyproduktionskostnaden överstiger marknadsvärdet på fastigheten. En sådan situation kan innebära stora problem för det lokala näringslivet och för enskilda familjer. Det finns visserligen statliga kreditgarantier för byggande i gles- och landsbygd, men det är uppenbart att dessa inte fungerar.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över situationen på svaga bostadsmarknader. Utredningen ska ta sig an flera frågor som vi anser behöver utredas, bl.a. situationen för de kommunala bostadsbolagen på dessa bostadsmarknader. I motsats till de avsikter som kommer till uttryck i utredningsdirektiven anser emellertid Vänsterpartiet att det bör finnas minst ett allmännyttigt bostadsbolag i varje kommun. Livskraftiga allmännyttiga bostadsbolag är grundläggande för att klara bostadsförsörjningen och för möjligheten att föra en social bostadspolitik.

Vänsterpartiet anser också att det enligt norsk modell bör införas ett låneverktyg som säkrar bostadsfinansieringen i hela landet. I Norge har den tidigare regeringen haft ett uttalat mål, och en politisk vilja, att möjliggöra för människor att bo på landsbygden. Även i Sverige bör målet vara att villor ska kunna byggas i områden där värdeutvecklingen för fastigheter är negativ. Det bör därför utredas om den norska modellen skulle kunna fungera i Sverige. Vidare bör Boverket få i uppdrag att utreda hur man bättre utnyttjar kreditstocken för sådana bostadslån.

Det ovan anförda bör riksdagen med bifall till Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 yrkandena 15–18 som sin mening tillkännage för regeringen. Även övriga motioner som behandlas i detta avsnitt får därmed anses vara väl tillgodosedda.

18. Bostäder i gruvsamhällen, punkt 10 (S, V)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Lars Eriksson (S) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 23 och 2013/14:N295 av Isak From m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Under en period har vi upplevt en högkonjunktur inom gruvnäringen som är exceptionell och som har lett till ökade investeringar och öppnandet av både nya och tidigare nedlagda gruvor. Det är en positiv utveckling för vårt land, men det kräver också samhällsinsatser för att tillvarata möjligheten att ytterligare utveckla gruvnäringen. En del i ett sådant arbete är att se till att bostadsmarknaden i gruvsamhällena kan tillgodose de behov som finns.

Det är således nödvändigt med insatser som leder till att det finns bostäder för dem som väljer att flytta till och börja arbeta i gruvsamhällena. Även de problem som kan drabba dem som redan har en bostad i dessa samhällen måste uppmärksammas och få sin lösning. Det handlar exempelvis om de personer som på grund av exploatering av gruvor tvingas flytta från en hyresbostad till en annan med väsentligt högre boendekostnad som följd. För att lösa denna problematik krävs en aktiv medverkan av fler än de berörda kommunerna. Gruvnäringen genererar stora inkomster till vår gemensamma ekonomi. Vilka insatser som kan bli aktuella för staten bör bli föremål för närmare utredning.

Utskottsmajoriteten hänvisar till att en utredning om bostadsproblemen på gruvorterna och möjliga åtgärdsalternativ helt nyligen har redovisats för regeringen. Vi kan emellertid konstatera att dessa förslag inte tycks utgöra något verksam lösning på de problem som vi tagit upp. Det krävs därför ytterligare överväganden i dessa frågor.

Vad vi ovan anfört om bostäder i gruvsamhällen bör riksdagen med bifall till motionerna 2013/14:C448 (S) yrkande 23 och 2013/14:N295 (S) yrkande 2 som sin mening tillkännage för regeringen.

19. Bo- och byggemenskaper, punkt 11 (MP, V) av Jan Lindholm (MP) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C229 av Jan Lindholm och Amineh Kakabaveh (MP, V) yrkandena 1–5 och avslår motion

2013/14:C400 av Åsa Lindestam m.fl. (S).

Ställningstagande

I motion 2013/14:C229 (MP, V) läggs det fram ett antal förslag om att utveckla och komplettera den svenska bostadsmarknaden genom åtgärder som kan lyfta fram bo- och byggemenskaper som tydligare alternativ.

Sedan många år tillbaka är kollektivhus en etablerad boendeform i Sverige. Detta alternativ till konventionella bostäder har drivits fram av önskemål om en lagom vardagsgemenskap i boendet, om en god miljö för barn, om ett förenklat vardagsliv som kan främja jämställdhet och av önskemål om resurshushållning. Bogemenskaper i hus med kollektiva utrymmen förekommer såväl i form av hyresrätter som bostadsrättsföreningar.

Att i olika former projektera och bygga sina bostäder gemensamt är däremot ovanligt i Sverige. I andra länder är det betydligt vanligare. Byggemenskaper är på många håll i Tyskland det vanligaste tillvägagångssättet för bostadsbyggande. Den svenska byggmarknaden domineras emellertid av ett fåtal stora aktörer. Det är närmast fråga om ett oligopol som av många anses driva upp boendekostnaderna. Det finns därför skäl för uppfattningen att bostadsbyggandet i Sverige skulle kunna påverkas positivt om byggemenskaper blev ett vanligare alternativ.

Det har sedan lång tid funnits ett utbrett intresse för kollektivhus. Enligt uppgift från riksföreningen Kollektivhus nu finns det 45 fungerande kollektivhus i Sverige. Intresset har ökat under senare tid. Exempelvis har många seniorgrupper runt om i landet visat intresse för att bo tillsammans. På motsvarande sätt har intresset för byggemenskaper ökat påtagligt och en intresseförening har nyligen bildats. Det gäller nu för samhället att ta vara på detta intresse och på olika sätt ge stöd åt en utveckling som berikar den svenska bostadsmarknaden. Vi anser att följande åtgärder bör vidtas.

- Boverket bör få i uppdrag att lämna information om kollektivhusens möjligheter att främja jämställdhet mellan kvinnor och män, skapa en god miljö för barn och barnfamiljer, bidra till ökat välmående på äldre dagar och ökad livslängd samt bidra till en minskad resursförbrukning.

- Regeringen bör tillsätta en utredning om statligt stöd till bogemenskaper som ett instrument för att främja integration av utsatta grupper, t.ex. personer med funktionsnedsättning.
- Möjligheten till omprioritering av forskningsmedel bör prövas i syfte att ge forskningen om bogemenskaper högre prioritet. Det är angeläget med forskningsinsatser som gäller bl.a. ekonomiska fördelar av självförvaltning, möjligheten till minskad resursförbrukning och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män samt långsiktiga hälsoaspekter av rika sociala kontakter.
- Boverket bör få i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna ta med frågor om bo- och byggemenskaper i sina bostadsmarknadsenkäter.
- Boverket bör få i uppdrag att utreda förutsättningarna för stöd till byggemenskaper enligt tysk förebild.

Riksdagen bör genom ett tillkännagivande till regeringen ställa sig bakom våra förslag om åtgärder för att stimulera bo- och byggemenskaper på den svenska bostadsmarknaden.

20. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 12 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C205 av Jan Lindholm m.fl. (MP) och

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 3 och

avslår motion

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

I motionerna 2013/14:C205 (MP) och 2013/14:C219 (MP) framhålls att rätten till bostad framgår av såväl FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som svensk grundlag och dessutom är en självklar del av vår kultur. I regeringsformen anges att det särskilt ska åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet. I lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anges att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder.

Trots att rätten till bostad således slås fast på både internationell och svensk nivå ser verkligheten helt annorlunda ut. Det finns fortfarande en utbredd hemlöshet även i välfärdslandet Sverige. Att vara utan bostad skapar försämrade livskvalitet och inverkar negativt på individens hela livssitu-

ation. Utan hem är det ytterst svårt att tillgodogöra sig sina rättigheter, sköta ett arbete eller annan sysselsättning, umgås med nära och kära osv. Det är också mycket svårt att ta sig ur hemlösheten och etablera ett varaktigt boende. En hemlös hamnar lätt i ett ”moment 22” eftersom det krävs ett arbete för att få tillgång till bostad och det krävs en bostad för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att se över hur kommunerna uppfyller sitt bostadsförsörjningsansvar i förhållande till problemen med den hemlöshet som drabbar många människor. Det är hög tid att klargöra hur den rättighet som finns reglerad i FN-stadgan, regeringsformen och i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar kan omsättas i en konkret lagstiftning som reglerar hur allas rätt till en bostad ska praktiseras i Sverige. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till en sådan lagstiftning.

Vad jag anförut ovan om bostadsförsörjningsansvaret bör riksdagen, med bifall till motionerna 2013/14:205 (MP) och 2013/14:C219 (MP) yrkande 3, som sin mening tillkännage för regeringen. Motion 2013/14:C431 (V) yrkande 8 avstyrks.

21. Kommunernas bostadsförsörjningsansvar, punkt 12 (V)

av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8 och avslår motionerna

2013/14:C205 av Jan Lindholm m.fl. (MP) och

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

I Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 (V) föreslås ett utökat bostadsförsörjningsansvar för kommunerna och att det ska vara obligatoriskt att upprätta kommunala boendeplaneringsprogram. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom dessa förslag som innebär att omfattningen av det kommunala ansvaret tydliggörs.

Syftet med ett obligatoriskt boendeplaneringsprogram är att garantera hög kvalitet i bostäder och boendemiljöer. Ett obligatoriskt boendeplaneringsprogram kan också främja samhällsdebatten kring bostadsfrågorna. Boendeplaneringsprogrammen ska vara heltäckande och övergripande och redovisas till regeringen via länsstyrelserna. De ska behandla såväl handlingsplaner för nyproduktion och ombyggnad som förändringar i service,

infrastruktur och omgivande miljö. En utgångspunkt för arbetet med boendeplaneringsprogrammen bör vara att kommunerna ska ha kontroll över så mycket mark som möjligt som kan komma i fråga för bostadsbebyggelse. Det innebär också att kommunerna i större utsträckning bör avstå från att sälja mark och i stället upplåta den med tomträtt.

Det som jag ovan anför om kommunala boendeplaneringsprogram och det kommunala bostadsförsörjningsansvaret bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär ett bifall till Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 yrkande 8. Övriga motionsförslag avstyrks.

22. Kommunal bostadsförmedling, punkt 13 (S, MP, V)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Lars Eriksson (S) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 30 samt 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 14 och 15 samt avslår motion 2013/14:C350 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S).

Ställningstagande

Det är uppenbart att möjligheterna att underlätta för bostadssökande att finna en god bostad är beroende av att det finns en rättvis och serviceinriktad kommunal förmedlingsverksamhet. Trots kravet i bostadsförsörjningslagen på att kommunerna ska anordna bostadsförmedling om det behövs för bostadsförsörjningen är det bara ett fåtal kommuner som i dag har en kommunal bostadsförmedling. Det innebär att det saknas bostadsförmedling även i många stora och medelstora kommuner där en omfattande bostadsbrist och en svåröverblickbar bostadsmarknad medför ett stort behov av förmedlingsverksamhet. Det finns därför anledning att förtydliga och skärpa det lagreglerade kravet på kommunal förmedling av bostäder.

Vi anser att bostadsförsörjningslagen bör skärpas så att alla kommuner blir skyldiga att förmedla lägenheter, antingen genom kommunala bostadsförmedlingar eller genom att erbjuda motsvarande service i annan form. Inriktningen bör vara en bostadsförmedling som är transparent och förmedlar såväl allmännyttiga som privata lägenheter.

Bostadsförmedlingarnas huvuduppgift bör givetvis vara att förmedla förstahandskontrakt. På dagens bostadsmarknad är emellertid många hänvisade till osäkra andrahandskontrakt, inte sällan med villkor som innebär att

en hyra långt över bruksvärdesnivån tas ut. Det finns därför behov av ett kommunalt engagemang även på denna del av bostadsmarknaden. Vi anser att den kommunala bostadsförmedlingen också ska kunna förmedla andrahandskontrakt. En sådan förmedling minskar risken för att redan utsatta människor drabbas av oskäligen hyror och felaktiga förmedlingsavgifter. Frågan om formerna för en kommunal förmedling av andrahandskontrakt behöver emellertid utredas närmare.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Det innebär ett bifall till de aktuella förslagen i motionerna 2013/14:C431 (V) yrkandena 7 och 30 samt 2013/14:C448 (S) yrkandena 14 och 15. Motion 2013/14:C350 (S) avstyrks.

23. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 14 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2013/14:C468 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 och avslår motionerna

2013/14:C285 av Carina Herrstedt och Markus Wiechel (båda SD),

2013/14:C368 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M),

2013/14:C423 av Teres Lindberg (S) yrkande 1 och

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6, 22 och 36.

Ställningstagande

Det kommunalt ägda allmännyttiga bostadsbeståndet har under mycket lång tid utgjort en central och stabiliserande del av den svenska bostadsmarknaden. I praktiken verkade de allmännyttiga bolagen länge efter en självkostnadsprincip. De kunde därigenom bidra till att dämpa hyreshöjningarna och ge även hushåll med begränsade ekonomiska förutsättningar tillgång till en god bostad.

Genom medlemskapet i EU och de lagändringar som medlemskapet så småningom ledde fram till tvingades Sverige ställa krav på att de allmännyttiga bostadsbolagen skulle agera efter affärsmässiga principer. Det innebär att hela bostadsmarknaden numera är marknadsstyrd. Det finns inte längre någon kraft som kan verka dämpande på den prisspiral som lett till kraftigt övervärderade bostäder och en alltmer uppblåst bostadsbubbla.

EU:s konkurrensregler har påverkat den svenska bostadsmarknaden betydligt mer än bostadsmarknaden i flertalet övriga europeiska länder. Det beror på att kommunerna i dessa länder har tillgång till offentligt ägda

eller subventionerade bostäder som förmedlas med sociala utgångspunkter. Därigenom blir ett undantag från konkurrensreglerna tillämpligt och marknadskrafternas inflytande kan sättas ur spel. Samtidigt är denna lösning inte utan problem. I många länder har denna uppdelning av bostadsmarknaden bidragit till segregation och dåligt underhållna bostäder.

I motion 2013/14:C468 behandlas frågan om hur Sverige ska kunna agera för att, inom ramen för de krav som EU-medlemskapet ställer på oss, kunna återupprätta den roll som allmännyttan fram tills helt nyligen hade på den svenska bostadsmarknaden. Flera bedömare anser i dag att de aktuella undantagsbestämmelserna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ger Sverige ett betydligt större handlingsutrymme än vad man utgick från när den nuvarande lagstiftningen utarbetades. Jag anser mot denna bakgrund att man bör överväga om ett ökat inslag av social förtur möjliggör bruksvärdeshyror som inte är marknadsdrivna och regler för de allmännyttiga bostadsbolagen som innebär att de inte främst styrs av ett vinstintresse.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen.

24. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 14 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C285 av Carina Herrstedt och Markus Wiechel (båda SD) och avslår motionerna

2013/14:C368 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M),

2013/14:C423 av Teres Lindberg (S) yrkande 1,

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6, 22 och 36 samt

2013/14:C468 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Den lagstiftning om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som infördes 2011 fick i huvudsak en lämplig utformning. Det är således rimligt att det ställs krav bl.a. på att dessa bolag ska drivas enligt affärsmässiga principer. Även den huvudregel som gäller för begränsning av värdeöverföringar från dessa bolag, dvs. 3 § i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, har fått en rimlig utformning. Däremot anser jag inte att de undantag från denna begränsning som anges i 4 och 5 §§ är motiverade.

Jag anser att 4 § bör ändras så att innebörden blir att överföringar av nettoöverskottet förbjuds vid avyttringar från kommunala bostadsaktiebolag. Detsamma ska gälla olika slag av ombildningar. Dessa överskott ska i stället gå till löpande underhåll och i förekommande fall eftersatt underhåll. Det är orimligt att skattebetalarna ska behöva gå in med skattemedel för underhåll, upprustning och reparationer, samtidigt som bostadsaktiebolagen tar ut vinster från försäljningar och ombildningar.

Jag anser vidare att det som anges i 5 § 1 om åtgärder för integration, social sammanhållning m.m. bör skrivas om helt. Det är självklart att kommunala bostadsaktiebolag kan göra insatser på dessa områden, men detta bör inte kopplas till regleringen av värdeöverföringar. Jag anser i stället att nettoöverskott utöver det som definieras i 3 § ska kunna gå till fonderingar för nybyggnation som skattemässigt sedan ska kunna avskrivas. Alternativt bör skattebefriade underhållsfonder kunna byggas upp. En sådan ordning skulle möta dagens stora bostadspolitiska utmaningar med otillräcklig nybyggnation och eftersatt underhåll av bostadsbeståndet.

Det som jag ovan anfört om nödvändiga justeringar i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag bör riksdagen med bifall till motion 2013/14:C285 (SD) tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motionsförslag avstyrks.

25. Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, punkt 14 (V) av Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 6, 22 och 36 samt avslår motionerna

2013/14:C285 av Carina Herrstedt och Markus Wiechel (båda SD),

2013/14:C368 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M),

2013/14:C423 av Teres Lindberg (S) yrkande 1 och

2013/14:C468 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

De allmännyttiga bostadsföretagen är en av grundförutsättningarna för den svenska bostadspolitiska modellen och en socialt inriktad bostadspolitik. Under de senaste åren har emellertid ett flertal beslut på statlig och kommunal nivå motverkat dessa företags roll på bostadsmarknaden. Vissa kommuner har sålt ut ett stort antal allmännyttigt ägda lägenheter som bostadsrätter och några kommuner har t.o.m. sålt hela det allmännyttiga bostadsbeståndet.

Det finns således starka skäl att nu inrikta den statliga bostadspolitiken på att säkerställa och utveckla allmännyttans ställning på den svenska bostadsmarknaden. Ett sådant arbete förutsätter emellertid att det fortfarande finns allmännyttiga bostadsbolag i alla delar av landet och i alla kommuner. De kommuner som i dag saknar ett allmännyttigt bostadsföretag bör därför ansvara för att ett sådant på sikt byggs upp i kommunen. Regeringen bör återkomma med förslag om hur ett sådant krav ska kunna få genomslag i de berörda kommunerna.

Sedan 2011 gäller lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag som bl.a. innebär att bolagen ska bedriva sin verksamhet enligt affärsrättsliga principer. En konsekvens av detta är att den kommunala grundprincipen om självkostnad inte får tillämpas. Lagen innehåller regler som i viss mån ska begränsa kommunernas möjligheter att ta ut pengar från sina bostadsbolag och använda dem till andra verksamheter. Detta till trots har det visat sig att flera kommuner, och då framför allt Stockholms stad, har tagit ut stora belopp från sina bolag för insatser som borde ha bekostats med kommunala medel. Hyresgästerna i allmännyttan får därmed betala mer för de kommunala verksamheterna än övriga invånare, vilket är både orimligt och orättvist. Vinster som görs i kommunala bostadsbolag bör stanna i verksamheten. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag med denna innebörd.

Ett väl fungerande allmännyttigt bostadsföretag förutsätter att hyresgästerna är engagerade i verksamheten. De boendes makt över den egna bostaden och bostadsområdet behöver därför utvecklas. De ska kunna påverka alla processer och beslut som rör boendet. Närhetsprincipen ska vara vägledande, dvs. beslut ska fattas så nära de berörda som möjligt. Den nya lagstiftningen om de allmännyttiga bostadsbolagen har emellertid medfört att hyresgästernas insyn och inflytande i samband med beslut om bl.a. överlåtelse av fast egendom, vinstuttag och avsättningar till underhåll har begränsats. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur de boende i allmännyttiga bostäder kan ges ett större inflytande över de beslut som fattas i företagen.

Det ovan anförda bör riksdagen med bifall till Vänsterpartiets partimotion 2013/14:C431 yrkandena 6, 22 och 36 tillkännage för regeringen som sin mening. Övriga motioner som behandlas i detta avsnitt avstyrks.

26. Konsumentpolitiskt mål, punkt 16 (S, MP, V)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Lars Eriksson (S) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen upphäver målet för området Konsumentpolitik och godkänner det konsumentpolitiska mål som föreslås i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 3 och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Under den borgerliga regeringen har det konsumentpolitiska målet omformulerats. Det tidigare gällande målet Trygga konsumenter som handlar hållbart och dess delmål med fokus på hushållning med egna och gemensamma resurser har ersatts av målet Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Under de sex senaste åren har vi i gemensamma reservationer framhållit att detta innebär att hållbarhetsaspekten nu helt saknas som konsumentpolitisk målsättning. Dessutom saknas helt delmål som visar politiska ambitioner om hållbar konsumtion. Trots att våra konsumtionsmönster är en avgörande fråga för ett hållbart samhälle saknas således ett hållbarhetsmål för konsumentpolitiken.

För vår del är det uppenbart att konsumtionsmönster också påverkar miljön och att medvetenheten om detta bör realiseras i målsättningar på konsumentpolitikens område. Vi anser att det är anmärkningsvärt att regeringen vidhåller ett konsumentpolitiskt mål som inte på något vis stöder hållbara konsumtionsmönster.

Med ständigt nya varor och tjänster att konsumera bör den konsumentpolitiska målsättningen vara att underlätta för människor att vara aktiva konsumenter, handla medvetet och bidra till en mer hållbar konsumtion.

Regeringens målformulering säger inte heller någonting om att människor har olika förutsättningar. Alla människor har inte makt och möjlighet att göra aktiva val. Den som inte har tiden, resurserna eller erfarenheten blir mer utsatt och riskerar att hamna i en sämre ställning än andra. Konsumentpolitiken har tidigare handlat om på vilket sätt samhället ska kunna stötta svaga och utsatta konsumenter. Konsumentskyddet måste enligt vår uppfattning vara på en hög nivå och tillgängligt för alla. Vidare måste producenter och övriga näringsidkare ta sitt ansvar gentemot konsumenterna.

Vi menar att målet för konsumentpolitiken bör klargöra den politiska viljeinriktningen och fungera som en utgångspunkt i arbetet med att precisera behovet av insatser, lagstiftning eller andra åtgärder. Ett tydligt mål bidrar även till att de politiska ambitionerna vinner större genomslag då det uppmuntrar och vägleder övriga samhällsaktörer att vidta åtgärder i samma riktning.

Den tidigare konsumentpolitiken bör därför återupprättas och målet på nytt formuleras Trygga konsumenter som handlar hållbart.

Sammanfattningsvis anser vi att riksdagen bör upphäva målet för området Konsumentpolitik och godkänna det mål för området som föreslås i reservationen. Det innebär ett bifall till motionerna 2013/14:C280 yrkande 1, 2013/14:C444 yrkande 3 och 2013/14:C447 yrkande 1.

27. Konsumentvägledning, punkt 17 (S, MP, V)

av Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Lars Eriksson (S) och Amineh Kakabaveh (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 9, bifaller delvis motion 2013/14:C364 av Marie Nordén (S) och avslår motion 2013/14:C440 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Alla människor behöver ha tillgång till korrekt och saklig information för att kunna göra aktiva val. Sådan information behövs också som motvikt till den kommersiella reklamen. Vi vill att alla människor ska kunna vara aktiva konsumenter med möjlighet att göra de val som de avser och önskar. Kunniga konsumenter kan göra kloka val och kan ta del av produkter och tjänster med bra kvalitet. Det är också genom kunniga konsumenter som marknadsekonomin kan utvecklas på ett positivt och hållbart sätt.

För att möta den nya tidens konsumentbehov behöver varje individ vara väl förtrogen med sina rättigheter och skyldigheter som konsument.

Enligt vår mening måste ambitionen för konsumentpolitiken vara att underlätta för alla konsumenter att få tydlig, korrekt och lättillgänglig information och rådgivning. Detta gäller inte minst i en tid då en mängd verksamheter och tjänster ska väljas av konsumenterna själva. För vissa grupper, t.ex. personer med svaga kunskaper i svenska, ungdomar och äldre, är det särskilt viktigt med ett väl fungerande konsumentstöd.

Konsumentorganisationer, bloggar och andra konsumentnätverk har en stor betydelse för att sprida kunskap. Vi förordar även en aktiv konsumentpolitik där kommunerna tillhandahåller konsumentvägledning till sina invånare. Konsumentvägledarna kan förhindra att konsumenttvister uppstår och bidra till att missförstånd undanröjs. Råkar man som konsument illa ut kan konsumentvägledarna ge viktiga råd så att man ska kunna hävda sin rätt.

Enligt vår mening bör alla konsumenter, oavsett var de bor, ha tillgång till en god konsumentvägledning. Värdet av den rådgivning som konsumentvägledare kan lämna till enskilda konsumenter får inte underskattas.

I likhet med vad Utredningen om framtidens stöd till konsumenter anför i sitt slutbetänkande Konsumenten i centrum – ett framtida konsumentstöd (SOU 2012:43) vill vi betona vikten av att direktvägledningsverksamhet finns kvar på lokal nivå för att kunna stödja konsumenter som behöver ett fysiskt möte och för att kunna hantera vissa ärenden. Den nya satsningen på en webbaserad informationstjänst och en konsumentupplysningstjänst per telefon bör därför ses som ett komplement till den kommunala konsumentvägledningen. Behovet att främja en god konsumentvägledning på kommunal nivå kvarstår således.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C447 yrkande 9, delvis bifall till motion 2013/14:C364 och avslag på motion 2013/14:C440 yrkandena 1–3, som sin mening ge regeringen till känna.

28. Konsumentvägledning, punkt 17 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C440 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3 och avslår motionerna 2013/14:C364 av Marie Nordén (S) och 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

I dag är det betydligt lättare att låna pengar än det var förr, vilket ställer krav på att låntagaren verkligen har tänkt igenom beslutet att ta ett lån. I vissa fall kan det vara befogat med ett lån, men för säkerhets skull bör det alltid finnas konsumentinformation i samband med att en låntagare erbjuds lån. Konsekvensen av att ha obetalda lån är inte sällan betalningsanmärkningar, vilket försvårar tillvaron för en enskild person på flera sätt och kan innebära en ökad risk för överskuldssättning.

Det svenska samhället skulle må så mycket bättre om det inte fanns underlag för program som Lyxfällan. Detta program är emellertid ett tecken på att allt fler är på väg att hamna i en negativ skuldspirall, och hela deras liv kan förstöras på grund av en stark frestelse av lyx man egentligen inte har råd med. Lyxfällan belyser ett otroligt stort samhällsproblem i västvärlden som tenderar att öka med tiden på grund av dålig kunskap om låntagande, vilket måste åtgärdas.

Allmänbildningen kring låntagande måste öka, vilket kan ske om bara en stor satsning på ett kunskapslyft inom låntagande och hushållsekonomi görs. Riksdagen borde ge regeringen i uppgift att ta fram informationsmaterial till både skolor och övriga samhället. Det bör också utredas hur ytterligare konsumentrådgivning kan stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C440 yrkandena 1–3, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (S)

Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S) anför:

Sverige är ett bra land. Men någonting håller på att gå sönder.

Arbetslösheten har bitit sig fast. Skolresultaten faller. De anställda i vården behöver ta hand om allt fler gamla och sjuka. Människor far illa av vinstjakten i välfärden.

Moderaterna lovade lägre arbetslöshet och minskat utanförskap. Ambitionen var inte fel. Men verkligheten visar att deras svar på varje samhällsproblem – att sänka skatten och privatisera – inte fungerar. Nu ser de inte längre vad som händer i vårt land.

Vi socialdemokrater vill i stället se ett land där vi samlas för att utveckla vår samhällsmodell. Där vi ställer krav på varandra och hjälps åt. Där konkurrenskraft och anständighet går hand i hand. Sverige ska vara unikt.

Vi ska bo i ett land där kvinnor och män går till jobbet, tar ansvar, känner sig trygga och just därför är fria. Där unga som i dag saknar arbete får en jobbigare morgon, men ett rikare liv.

Därför finns ett mål som är viktigare än alla andra: Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det kräver mer samarbete och investeringar i framtiden så att svenska företag kan växa och anställa. Så kan vi bäst ta oss an de stora framtidsutmaningarna, som att minska klimatförändringen och säkra tillväxten i den globala konkurrensen.

Med fler jobb får vi också råd med en välfärd att vara stolta över.

Sverige behöver en ny riktning. Våra prioriteringar är tydliga: Jobben är viktigast, sedan skolan och välfärden. Mindre klasser och fungerande vård går före fler skattesänkningar.

Våra prioriteringar har konkretiserats i vårt budgetförslag för 2014. Riksdagsmajoriteten har emellertid i det första steget av budgetprocessen gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi står för. Beslutet om utgiftsramar gör att det inte längre är möjligt att i år genomföra en rad angelägna satsningar som vi föreslagit. Det gäller inte minst för utgiftsområde 18 som avser anslag inom bostads- och konsumentpolitiken. Av detta skäl avstår vi nu från att delta i civilutskottets beslut i fråga om anslagen inom utgiftsområde 18. Vi står emellertid fast vid vår uppfattning om den önskvärda anslagsfördelningen och anser att ramen för utgiftsområde 18 borde ha utökats med 1 006 miljoner kronor och ha använts på det sätt som framgår av motionerna 2013/14:C444 och 2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S).

Förslagen i motionerna innebär att ett nytt anslag inrättas och att 1 000 miljoner kronor årligen satsas på en aktiv statlig insats för att få i gång byggandet av den typ av bostäder där bristen och efterfrågan är som störst. Medlen ska användas för en bonus vid byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter. Utvärderingar av de stödformer med liknande inriktning som fanns i början av 2000-talet, fram tills den borgerliga regeringen tillträdde, visar att denna typ av stimulans kan få en betydande effekt.

För att ytterligare få i gång bostadsbyggandet föreslår vi att det inrättas en nationell byggpakt ledd av regeringen. Tanken är att varje större offentlig och privat aktör ska få redovisa hur många fler bostäder som de skulle kunna påbörja, vad som hindrar dem från att redan nu öka bostadsbyggandet och vilka statliga beslut som behövs för att undanröja hindren. Vi föreslår ett medelstillskott på 6 miljoner kronor till anslaget för bostadspolitisk utveckling som ska användas för ett kansli till byggpakten.

Avslutningsvis, vad gäller regeringens anslagsförslag, har vi föreslagit ett tillkännagivande om användningen av ett nyinrättat anslag för att stödja utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum. Vi anser visserligen att detta är ett bra initiativ men att satsningen alltför ensidigt tycks vara inriktad på kvinnors och flickors begränsade möjlighet att röra sig utomhus i vissa miljöer. Riksdagen bör därför framhålla för regeringen att det finns andra grupper som känner samma otrygghet, exempelvis hbt-personer, personer med invandrabakgrund och personer som använder tydliga religiösa attribut. Utvecklingsprojekten för jämställda offentliga rum bör således omfatta fler grupper än kvinnor och flickor.

2. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (MP)

Jan Lindholm (MP) anför:

Miljöpartiet de gröna vill skapa ett hållbart samhälle där vi möter klimatutmaningen, ger alla barn en ärlig chans i skolan och skapar förutsättningar för nya jobb. Vi menar att Sverige i stället för ytterligare ett jobbskatteavdrag behöver en offensiv politik med investeringar i skola, klimat och jobb. Investeringar i klimatet och våra barns skolgång ger nya jobb och möjligheter samtidigt som det bygger vårt land starkt inför framtiden.

I Miljöpartiets budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 18. Riksdagen fastställde dock den 20 november 2013 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2014 än vad som skulle blivit fallet med Miljöpartiets förslag.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi hade önskat avstår jag från att delta i beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 18

sammantaget borde ha ökats med 145 miljoner kronor på det sätt som framgår av Miljöpartiets motion 2013/14:C435 yrkande 1 och av nedanstående tabell.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
1:5 Boverket	234	+120
1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	33	+5
1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	15	-15
2:2 Konsumentverket	125	+20
2:5 Åtgärder på konsumentområdet	17	+15
Summa anslagsförändring	-	+145

Våra förslag om avvikande anslag innebär i korthet följande.

Anslaget för Boverket bör höjas med 120 miljoner kronor per år. Huvuddelen av dessa medel, 100 miljoner kronor, ska satsas på ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering. Det finns en mycket stor potential att lägga om och utveckla samhällsplaneringen så att åtgärder inom olika sektorer samverkar och bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen. Det gäller planering och strategiska åtgärder för bl.a. bostäder, trafik, service, näringsliv och grönområden. Vidare ska 10 miljoner kronor användas för att stärka arbetet med bullerfrågor i samhällsplaneringen. För att nå uppsatta mål är det nödvändigt att vidta åtgärder i den byggda miljön som bl.a. minskar inslaget av bilism.

Inom Boverkets anslag bör också 10 miljoner kronor anslås för att återinrätta en fond för fukt- och mögelskador. Felkonstruerade hus och allvarliga fukt- och mögelskador är fortfarande ett stort problem som kräver insatser från samhällets sida. Medlen är avsedda som ett startkapital för att bygga upp en organisation och en strategi för att bemöta problemet, men målet bör vara en medfinansiering från branschen.

Ytterligare ett inomhusproblem som alltför ofta glöms bort är de höga radonhalter som finns i en stor del av det svenska bostadsbeståndet. Beräkningar från Strålsäkerhetsmyndigheten har visat att 200 lungcancerfall per år skulle kunna förhindras om samtliga bostäder med radonhalter över gällande riktvärden blir åtgärdade. Miljöpartiet föreslår mot denna bakgrund att anslaget till åtgärder mot radon i bostäder höjs med 5 miljoner kronor.

På det bostadspolitiska området föreslår vi även att anslaget som benämns Stöd gällande utveckling i strandnära lägen avvecklas. Från detta anslag bekostas vissa planeringsinsatser som i praktiken syftar till att avskaffa strandskyddet i delar av Sverige.

På det konsumentpolitiska området innebär vårt anslagsförslag en resursförstärkning till Konsumentverket för att verket tidigt ska kunna upptäcka konsumentproblem och samverka med näringslivet i proaktivt syfte samt förstärka tillsynsinsatserna. Mot denna bakgrund ska 10 miljoner kronor per år användas för en förbättring av arbetet med tillsyn och marknadskon-

troller. Vidare ska 10 miljoner kronor årligen användas för en förstärkning av arbetet med kunskapshöjande insatser riktade mot såväl konsumenter som näringsidkare. Informations- och utbildningsinsatser riktade till barn och ungdomar bör ha hög prioritet.

Miljöpartiets anslagsförslag för utgiftsområde 18 innebär också att anslaget Åtgärder på konsumentområdet kan höjas med 15 miljoner kronor per år. Dessa medel ska användas för stöd till fristående konsumentorganisationer såsom Sveriges Konsumenter samt till återupprättande av Kilen eller motsvarande organisation med ansvar för stöd till människor som är drabbade av läkemedelsberoende och andra läkemedelsbiverkningar samt till kunskapsspridning i ämnet.

3. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (SD)

Björn Söder (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltjämt fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarnas överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Eftersom riksdagen har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har jag valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 18.

I utskottets betänkande behandlas förutom frågan om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 under 2014 även ett stort antal motionsförslag med bostads- och konsumentpolitisk inriktning. Jag har i denna del av betänkandet lämnat reservation i endast fyra frågor. Det ska emellertid inte uppfattas som att Sverigedemokraterna i huvudsak står bakom den förda regeringspolitiken i alla övriga sakfrågor som tas upp i betänkandet. Det är snarare ett uttryck för att de behandlade motionsförslag från främst S, V och MP har en felaktig inriktning. När det gäller våra egna prioriteringar inom bostadspolitiken framgår de bl.a. av vår bostadspolitiska motion 2013/14:C390 med ett antal förslag som kommer att behandlas antingen av civilutskottet i ett annat sammanhang eller av andra utskott inom riksdagen. Därutöver har vi lagt fram ytterligare förslag med bostads- och konsumentpolitisk inriktning i ett antal motioner. Sverigedemokraterna har också för avsikt att i god tid innan valet redovisa ett mer uttömmande bostadspolitiskt program.

4. Anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18, punkt 1 (V)

Amineh Kakabaveh (V) anför:

Vänsterpartiet vill se ett tryggt och värdigt samhälle byggt på omtanke och solidaritet. Vi ser nu hur välfärdssamhället krackelerar alltmer. Högerregeringen har sedan 2006 lagt 27 gånger mer på skattesänkningar än på den gemensamma välfärden i kommunsektorn, dvs. vård, skola och omsorg. Samtidigt har vårt samhälle blivit alltmer av ett risksamhälle där ingen av oss längre kan lita på att de gemensamma trygghetssystemen, som sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring, finns där för oss när vi behöver dem.

Sverige står inför ett vägval. Samtidigt som skatterna har sänkts med ca 140 miljarder kronor mellan 2006 och 2014 har de sammanlagda statsbidragen till kommunerna endast ökat med 5,2 miljarder kronor i fasta priser under samma period. Effekterna syns allt tydligare i växande kunskapskillnader, större gruppstorlekar på fritis och i förskolan och akut personalbrist i sjukvården.

Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten ökat med 71 000 personer. Särskilt oroande är den kraftiga ökningen av antalet långtidsarbetslösa. Trots massarbetslöshet präglas regeringens politik av bristen på samhällsnyttiga investeringar för att skapa jobb.

De ekonomiska klyftorna har ökat och tryggheten försämrats för alla. Inkomstgapet mellan kvinnor och män har ökat kraftigt, och allt fler barn växer upp i fattigdom. Unga vuxna får allt svårare att etablera sig i arbetslivet och skaffa en egen bostad.

Det är dags för en ny färdriktning. Ett samhälle som byggs med omtanke och medmänsklighet är i grunden starkare än ett land där girigheten får råda. Vänsterpartiet sätter kampen mot arbetslösheten främst i den ekonomiska politiken och föreslår kraftiga resursförstärkningar till välfärden. Vi gör stora investeringar i bostadsbyggande, infrastruktur, klimatomställning och utbildning, och vi gör tydliga förstärkningar i de gemensamma trygghetssystemen. Redan nästa år räknar vi med att våra satsningar på välfärden och i investeringar i infrastruktur, bostadsbyggande m.m. ger nästan 30 000 jobb.

Våra förslag är viktiga steg mot ett jämställt samhälle. Vi föreslår ett antal strategiskt viktiga reformer för att minska löne- och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och omfördela ansvaret för det obetalda hemarbetet.

Vänsterpartiet storsatsar på bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. Vi höjer de generella statsbidragen till kommuner och landsting och budgeterar därutöver för ett stort antal riktade satsningar på sjukvården, skolan och äldreomsorgen. Våra satsningar innebär både höjd kvalitet och fler anställda i välfärdsverksamheterna, och minskar därmed behovet av oavlönat omsorgsarbete.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. I och med den minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna, och den står också i motsats till en effektiv jobbpolitik. Vänsterpartiet finansierar sina satsningar fullt ut genom att avvisa ett antal av de skattesänkningar och subventioner till arbetsgivare som regeringen genomfört. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att trygga välfärden, få fler människor i arbete, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag, och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en tydlig koppling till satsningar på exempelvis sjukvård, skola och äldreomsorg. Vi tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 18 är en del av vårt budgetalternativ som en helhet. Vårt förslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet utgår från att staten ska återta sitt ansvar inom både bostads- och konsumentpolitiken.

Då riksdagsmajoriteten har fattat ett beslut om ramar för utgiftsområdena som har en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken än den som Vänsterpartiet presenterat, deltar jag emellertid inte i detta beslut om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 18.

Jag redovisar i stället här kortfattat den fördelning och användning av anslagen inom utgiftsområdet som Vänsterpartiet hade velat se och som presenteras i våra partimotioner 2013/14:C386, 2013/14:C431 och 2013/14:C280. Redovisningen avser endast de anslag där vi beloppsmässigt avviker från regeringens förslag samt våra förslag om nya anslagsposter. Våra förslag för budgetåret 2014 sammanfattas i följande tabell.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor

Anslag	Regeringens förslag	Förändring
2:2 Konsumentverket	125	+45
Nya anslag:	–	–
Investeringsstöd	–	+1 000
Hissbidrag	–	+100
Summa anslagsförändring	–	+1 145

Våra anslagsförslag innebär i korthet följande.

Vi föreslår att det inrättas ett nytt investeringsstöd för att stimulera bostadsbyggande med inriktning mot hyresrätter med rimliga hyror, låg energiförbrukning och bästa möjliga miljöhänsyn. Även kooperativa hyresrätter ska omfattas av stödet och en del av stödet ska avsättas för byggande av flerbostadshus i trä. Stödet ska riktas mot tillväxtorter och orter där bristen på ändamålsenliga och efterfrågade bostäder är särskilt stor. Vårt förslag innebär att det anslås 1 miljard kronor för detta ändamål budgetåret 2014. Därefter bör anslaget höjas till 2 miljarder kronor 2015 och till 3 miljarder kronor 2016.

Vi föreslår också att det inrättas ett särskilt anslag på 100 miljoner årligen för installation av hiss i befintliga bostadshus. Stödet ska förutom hissinstallation täcka in sådana tillgänglighetsskapande åtgärder som har betydelse för tillgängligheten i fastigheten i övrigt.

När det gäller bostadspolitiska satsningar bör det i sammanhanget också nämnas att en stor del av Vänsterpartiets förslag på området inte hanteras inom utgiftsområde 18 utan gäller budgetens inkomstsida. Dessa förslag, som riksdagen redan har avvisat i budgetprocessens första del, innebär bl.a. att det bör beräknas 1,5 miljarder kronor till ett upprustningsprogram för flerbostadshus 2014 och därefter 3 miljarder kronor årligen.

På det konsumentpolitiska området är bristen på en god konsumentvägledning ett av de stora problemen. Vänsterpartiets förslag om utgiftsområde 18 innebär en anslagsökning på 45 miljoner kronor till Konsumentverket som ger möjlighet till en nödvändig satsning på den kommunala konsumentvägledningen. De tillkommande medlen ska användas för ett stimulansbidrag riktat till kommunerna. I ett första steg ska Konsumentverket se till att det finns tillgång till konsumentvägledning i de största kommunerna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:1 Budgetpropositionen för 2014 utgiftsområde 18:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 67 000 000 kronor 2015–2022 (avsnitt 3.7.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 Innovativt byggande ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2015–2018 (avsnitt 3.7.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden och kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (förvärvsgarantier) som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 5 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.7.6).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:10 Stöd gällande utveckling i strandnära lägen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.7.10).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 3.7.11).

8. Riksdagen anvisar för budgetåret 2014 ramanslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ju401 av Börje Vestlund och Meeri Wasberg (båda S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att investera i miljöprogramsområdena.

2013/14:C205 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas rätt till en bostad.

2013/14:C217 av Barbro Westerholm (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka årsrika människors rörlighet på bostadsmarknaden.

2013/14:C219 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en bostadspolitik med tydlig social inriktning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lagstiftning om rätten till en bostad.

2013/14:C229 av Jan Lindholm och Amineh Kakabaveh (MP, V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett uppdrag till Boverket om information.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda statligt stöd till utveckling av bogemenskaper i olika former.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att forskningen om bogemenskaper bör få högre prioritet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Boverkets bostadsmarknadsundersökningar även bör ta med frågor om bogemenskaper och byggemenskaper.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förutsättningar för byggemenskaper enligt tysk förebild bör utredas och underlättas.

2013/14:C260 av Jan Lindholm (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hissar för att nå tillgänglighet.

2013/14:C272 av Åsa Lindestam och Thomas Strand (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ordna en strategi för en sammanhållen bostadspolitik med syftet att förhindra hemlöshet och möjliggöra flytt till arbete.

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen begär att regeringen ska återkomma med förslag som innebär att det nuvarande målet för politikområdet Konsumentpolitik upphävs och att det i stället införs ett nytt mål, Trygga konsumenter som handlar hållbart, i enlighet med vad som anförs i motionen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk konsumentvägledning.

2013/14:C285 av Carina Herrstedt och Markus Wiechel (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändiga justeringar i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

2013/14:C287 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till investeringsstöd till byggande av hyresrätter.

2013/14:C315 av Tomas Eneroth och Carina Adolfsson Elgestam (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadspolitik för hela landet.

2013/14:C317 av Lars Johansson och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en politik för kraftigt ökad nyproduktion av bostäder och upprustning av lägenheter i miljonprogramsområdena.

2013/14:C325 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggande av bostäder för äldre.

2013/14:C326 av Pyry Niemi m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att nya hyresrätter byggs och befintliga bevaras.

2013/14:C332 av Jessica Polfjärd (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studentbostäder.

2013/14:C350 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk bostadsförmedling.

2013/14:C352 av Lars Hjälmered och Hans Rothenberg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta prioritera lämpliga reformer för ett ökat bostadsbyggande.

2013/14:C354 av Agneta Gille m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett statligt investeringsstöd för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter.

2013/14:C356 av Anna Wallén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre möjligheter för ungdomar att skaffa egen bostad.

2013/14:C357 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadspolitik.

2013/14:C363 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökat bostadsbyggande.

2013/14:C364 av Marie Nordén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentrådgivning i kommunerna.

2013/14:C368 av Marietta de Pourbaix-Lundin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aktieutdelning i kommunala bostadsbolag.

2013/14:C386 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2013/14:C400 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kollektivhus.

2013/14:C412 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av insatser för att utveckla klimatsmarta miljonprogramområden.

2013/14:C419 av Åsa Romson m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fond för fukt- och mögelskador.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ny- och ombyggnad av bostadsfastigheter.

2013/14:C423 av Teres Lindberg (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en lagöversyn bör göras för att i framtiden skydda allmännyttan och dess hyresgäster från framtida oåterkalleliga privatiseringar och utförsäljningar orsakade av tillfälliga politiska majoriteter.

2013/14:C431 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt bostadspolitiskt mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mål om 40 000 nya bostäder per år varav majoriteten hyresrätter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringsstöd.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minst ett allmännyttigt bostadsföretag i varje kommun.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska bostadsförmedlingar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunala boendeplaneringsprogram.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hissbidrag.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bygga i trä.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett sammanhållet bostadsprogram för svaga bostadsmarknader.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda norsk modell för lån till bostäder på landsbygden.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Boverket bör ges i uppdrag att utreda hur man bättre utnyttjar kreditstocken för bostadslån.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta fram en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygdskommunerna.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag med innebörden att vinster som görs i kommunala bostadsbolag bör stanna i verksamheten.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna och villkoren för kommunal förmedling för uthyrning av lägenheter i andra hand.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en parlamentarisk utredning om boendesegregation bör tillsättas i syfte att föreslå åtgärder mot densamma.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur de boende i allmännyttans bostäder kan ges ett större inflytande över de övergripande beslut som fattas i bostadsföretagen.

2013/14:C434 av Göran Lindell och Karin Nilsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att underlätta byggande och öka landsbygdens attraktionskraft.

2013/14:C435 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2014 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förordningen (2012:545) om stöd till planeringsinsatser för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska upphävas.

2013/14:C440 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att information om konsumentvägledning ska vara tydlig i de fall lån erbjuds.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram informationsmaterial för bättre utbildning kring låntagande och hushållsekonomi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ytterligare konsumentvägledning kan ske för att stötta grupper som tenderar att hamna i skuldfällor.

2013/14:C444 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik i enlighet med tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen beslutar att ersätta målen för områdena samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar att ersätta målet för området konsumentpolitik med det mål och de delmål som förs fram i motionen.

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen beslutar att ersätta målet för området konsumentpolitik med det mål och de delmål som förs fram i motionen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentvägledning.

2013/14:C448 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen beslutar att ersätta målen för områdena samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri verksamhet i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell byggpakt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en byggbonus för byggande av studentbostäder och små hyreslägenheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över stimulanser för ökat byggande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statliga kreditgarantier för nyproduktion.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om renoveringar av miljonprogramsområden.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en egnahemsrörelse för 2000-talet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunal bostadsförmedling.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmana kommuner med bostadsbrist att starta en förmedling av andrahandskontrakt.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över stöd till vikande bostadsmarknader.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygga regler för hyressättning.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostäder i grus samhällen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklingsprojekt för jämlika offentliga rum.

2013/14:C454 av Lena Sommestad m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en modern social bostadspolitik som särskilt beaktar vikten av god tillgång på bra bostäder för hushåll med låg inkomst.

2013/14:C459 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheterna för fler billiga bostäder.

2013/14:C462 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nationella och regionala produktionsmål för bostadspolitiken.

2013/14:C467 av Hannah Bergstedt m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostäder för unga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat byggande med allmännyttiga byggbolag.

2013/14:C468 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadslösningar med social förtur.

2013/14:So241 av Maria Ferm m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv bostadspolitik för att motverka hemlöshet och bostadsbrist.

2013/14:N295 av Isak From m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bostadsbyggande i glesbygd.

2013/14:N414 av Börje Vestlund m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på bostadspolitiken för en växande Stockholmsregion.

2013/14:N425 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system där staten får garantera lån för upprustning av lägenheter i flerfamiljshus.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen		
		S	MP	V
1:1	Bostadspolitisk utveckling	20 000	+6 000	
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	99 500		
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000		
1:4	Innovativt byggande	20 000		
1:5	Boverket	233 746	+120 000	
1:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	32 802	+5 000	
1:7	Statens geotekniska institut	44 234		
1:8	Lantmäteriet	496 444		
1:9	Statens va-nämnd	8 977		
1:10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	15 000	-15 000	
1:11	Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	6 000		
2:1	Marknadsdomstolen	11 214		
2:2	Konsumentverket	125 369	+20 000	+45 000
2:3	Allmänna reklamationsnämnden	33 935		
2:4	Fastighetsmäklarinspektionen	17 629		
2:5	Åtgärder på konsumentområdet	17 459	+15 000	
2:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374		
Nya anslag				
99:1	Byggbonus för studentlägenheter och små hyreslägenheter		+1 000 000	
99:2	Investeringsstöd			+1 000 000
99:3	Hissbidrag			+100 000
Summa för utgiftsområdet	1 229 683	+1 006 000	+145 000	+1 145 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2014 inom
utgiftsområde 18 Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande samt
konsumentpolitik

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1	Bostadspolitisk utveckling	±0	20 000
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	±0	99 500
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	±0	43 000
1:4	Innovativt byggande	±0	20 000
1:5	Boverket	±0	233 746
1:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	±0	32 802
1:7	Statens geotekniska institut	±0	44 234
1:8	Lantmäteriet	±0	496 444
1:9	Statens va-nämnd	±0	8 977
1:10	Stöd gällande utveckling i strandnära lägen	±0	15 000
1:11	Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	±0	6 000
2:1	Marknadsdomstolen	±0	11 214
2:2	Konsumentverket	±0	125 369
2:3	Allmänna reklamationsnämnden	±0	33 935
2:4	Fastighetsmäklarinspektionen	±0	17 629
2:5	Åtgärder på konsumentområdet	±0	17 459
2:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	±0	4 374
Summa för utgiftsområdet		±0	1 229 683